

Margit-Crème

a főrangú hölgyek kedvenc szépítő szere, az egész világon el van terjedve. Páratlan hatása szerencsés összehatásában rejlik, a bőr azonnal felveszi és kiváló hatása már pár óra lefolyása alatt észlelhető. Mivel a Margit-crémét utánozzák és hamisítják, tessék eredeti védjeggyel ellátott dobozt elfogadni, mert csak ilyen készítményt vállal a készítő mindennemű felelősséget. A Margit-crème ártalmatlan, szírtalan vegytiszta készítmény, amely a külföldön nagy feltűnést keltett. **Ára 1 korona.**

Margit-szappan 70 fill. Margit-pouder 1 K 20 fill.
Gyártja Földes Kelemen laboratoriuma Aradon.

Kapható minden gyógyszertárban, illatszár- és drogaszletben.

A magyar katona aranykönyve

Katonáink hőstettei a világháborúban.

WOINOVICH EMIL Kézreműködők:
cs. és kir. gyalogsági tábornok vezetés alatt szerkesztette REICH ÁRPÁD
m. kir. honvédtusár-alezredes
VELTZÉ ALAJOS és
cs. és kir. alezredes, a cs. és kir. hadilevelélár osztályfőnöke. SEBŐK ZSIGMOND.

Képmellékletekkel

Ára kötve 6 korona

A Franklin-Társulat kiadása

Kapható minden könyvkereskedésben

Vadászportot üzők

akár itthon, akár a fronton vannak —
figyelmébe ajánljuk a

„NIMRÓD“

KÉPES VADÁSZUJSÁG-OT

Állandó melléklete:

„A vadászeb“

czimű egyedüli magyar nyelvű eb-
tenyésztési szaklap. — Mindkét lap
gyönyörűen illusztrálva.

Előfizetési ár mindkét lapra: egész
évre 14 kor., félévre 7 kor., negyed-
évre 3-50 kor., egyes szám ára 50 fillér.

Tessék mutatványszámot kérni.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Buda-
pest, IV. ker., Egyetem-utca 4. sz.
(Franklin-Társulat.)

ÚJ KÖNYV!

Magyar katonatisztek hőstetteit
örökíti meg

A MI HŐSEINK

Tisztjeink hőstettei
a világháborúban

WOINOVICH EMIL Kézreműködők:
cs. és kir. gyalogsági tábornok REICH ÁRPÁD
vezetése alatt szerkesztette m. kir. honvédtusár-alezredes
VELTZÉ ALAJOS BENEDEK ELEK és
cs. és kir. alezredes, a cs. és kir. hadilevelélár osztályfőnöke. BENEDEK MARCELL

Képmellékletekkel

Ára kötve 6 korona

A Franklin-Társulat kiadása

Kapható minden könyvkereskedésben

Női FELSŐ KERESKEDELMi ISKOLA POZSONYBAN.

Érettségi vizsgálat. Álláskönyv. Internátus.
Értelműsítő kiváratra külső az igazgatóság.

Érdekes ujdonság!

A mai magyar művészet Képzőművészeti anthológia

Szerkeszti: Gyöngyösy Nándor Előszóval ellátta: Paka Gyula

Cikkeket írták:

GR. ANDRÁSSY GYULA, MAGYAR ELEK,
BÁLINT LAJOS, MALONYAY DEZSŐ,
GYÖNGYÖSY NÁNDOR, RÓZSA MIKLÓS,
LYKA KÁROLY, SZABLYA JÁNOS.

A kötetet több mint 150 szép kép díszíti.

Ára 6 korona.

Megrendelhető:

LAMPÉL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál
Budapest, VI., Andrásy-út 21.
és minden könyvtárban.

Rendeléseknél szivesked-
jék lapunkra hivatkozni.

A kultúra tükre

STEINHOFER KÁROLY

műve:

A KÖNYV TÖRTÉNETE

I. rész:

A magyar könyvnyomtatás
és könyvkereskedelem
rövid története
a legrégebbi időktől napjainkig

II. rész:

A könyv történeti fejlődése

A két rész ára 3 korona.

Megrendelhető:

Lampél R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál
Budapest, Andrásy-út 21 és minden könyvkereskedésben.

VASÁRNAPI UJSÁG

30. SZ. 1916. (63. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, JULIUS 23

Szerkesztőségi iroda: IV. Vármegye-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési
feltételek:

Egészévre — 20 korona.
Félévre — 10 korona.
Negyedévre — 5 korona.

A „Világkrónika“-val
negyedévenként 1 koronával
több.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-
határozott viteldij is csatolandó.

PODGORA.

AZ OLASZ HARCZTÉRRŐL — Balogh Rudolf, a harcstérre kiküldött munkatársunk felvétele.

Bad-Nauheim

Taunuson Frankfurt Main mellett. — Nyári és téli gyógyüzem.
Kitűnő gyógyeredmény szivbetegségeknél, izom- és ízületi czúz-
nál, köszvény, hátgerincz, női- és idegbajoknál. Az összes modern
gyógyeszközök. Gyönyörű park és erdei sétányok. Háboruban
résztvevőknek kedvezmény. Prospektust és felvilágosítást nyújt:

„Geschäftszimmer Kurhaus Bad-Nauheim.“

Az osztrák-magyar, török és bolgár hadsereg és tengerészet lábadozó-otthona Bad-Nauheimban a szövetséges hadsereg csapat- és egészségügyi tisztjeit díjtalanul veszi fel.

SZENT BORBÁLYA KÉPE.

REGÉNY. — IRTH HAVAS ALISZ.

(Folytatás.)

— Jönni fog valami, ma, holnap, holnapután és mindig. — mondta Edit, — úgy járok, mint most az egész világ, egyszerre szakad reám minden.

— Még az időjárás is ellenünk esküdött, tűnődött Rózi, — mikor volt novemberben ilyen dermesztő hideg? Szegény Gábor... Szerencsétlen katonák. Azt vártam volna, hogy valami közbelép, valami hatalom és szétfújja ezt a világháborút s a helyett csak rosszra fordul... A Kárpátok felől rossz hírek jönnek.

— Pszt, Margit meg ne tudja. Különbösen is Rózi, a rosszat rögtön elhiszed, a jót meg nem...

— Megjelent Szabóné, hőmérővel kezében.

— Emlékedett a láz, 38-9, — mondta halakán. — A tanár úr előkészített rá, nehéz éjszaka lesz.

— Majd én alszom bent, Edit, te pihenj, — ajánlkozott Rózi.

— Neked nem szabad, majd én váltom föl Editet, — mondta Szabóné.

— Nem tudnék egy percig sem nyugton lenni, még legjobban, ha ott vagyok, — felelt Edit. A tanár úr mikor jön?

— Holnap reggel.

A mint visszatért Edit Margitához, árnyékosnak találta az arcát. Körülnézett, de nem találta az okát. Nagyon vakító ez a villany, gondolta, nagyon lámpányit. Eloltotta s az éjjeli szekrény kis lámpáját gyújtotta meg, narancsszínű ernyője este rózsaszínek tetszett s rózsás fényt hintett Margitra.

— Mint a Giovanni e Paolo templom nagy, rózsaszín falfelületei a belépőkre, — emlékezett Edit.

Margit nem felelt, valami jóleső, meleg szédülést érzett, szinte élvezte. Olyan jó volt, hogy nem kellett megmozdulnia. Elszunnyadt a csöndben. Edit nem tudta levenni róla tekintetét. Homloka hófehér, szeme barnaárkos, arca forrópiros. Néha fölírta alámában, fájdalom, rövid hangon, mely Edit idegeibe fájón belevágott. Ilyenkor Szabóné bedugta a fejét.

— Feküdj le, Edit.

— Lefekszem. Arra gondoltam, — suttogta az ajtóhoz lépve — hogy Róziit nagyon izgathatja Margit betegsége, megárhathat a... kicsinek. Eddig ez nem jutott eszünkbe. Reggel minden áron rá kellene beszélünk, hogy költözzék keresztanyáékhoz...

— Megpróbáljuk...

Mikor Margit felébredt, Edit megmérte ismét a lázát, egy-két tizeddel fokozódott. Beszélő kedve egészen elfogyott, csak mosolygott Editre. Mosolygó szótlanúsága oly különös volt s a falon Edit árnyéka több óriási példányban is mozgott, hajlongott. Margit elmézte ezeket a furcsa, élőt mimelő alakokat. Hajnalban sápadt volt, nagyot esett a láza.

— Válságon túl, — gondolta Edit megkönnyebbülve és lefeküdt. Mikor fölébredt, anyja tejet itatott a beteggel, Margit szeme könnyben úszott.

— Nem érdemeltem ezt a sok jószágot, fáradtságot. — Hangja gyöngé és szintelen volt.

— Nincs valami rokonod, kivel tudatni akarod, hogy beteg vagy? — érdeklődött Szabóné.

— Nincs. A néniem, kinél gyermekkoromat töltöttem, már régebben meghalt.

Sietve érkezett a tanár, mielőtt a kórházba ment. Edit fogadta örömmel s újságolta a hő változását, de az orvos titokban elégedetlenkedett... Alighogy a lábát kitette, megint csöngették, aztán megint és megint. A háztartás reggeli mozgalma volt ez. Rózi a takarítás körül foglalatzkodott.

Tíz órakor újra csöngették. A szobaleány Editet találta legközelebb, neki adta át a névjegyet.

— Mayer Gusztáv.

Edit meglepődve, de fojtott hangon szólt oda anyjának s Rózinak: A festő. Tudták, hogy ki

az... A két nő ijedten nézett végig magán, pongyolában voltak, fejkenődésen.

— Nem baj, — nyugtatta őket Edit s fogadta a vendéget. Halk beszédre intette, a falak s ajtók oly vékonyak, s Margit alszik. Az ebédelőben, kis börgarnitúrán helyezkedtek el, az ablaknál. Szabóné és Rózi finoman kutató tekintettel fogadták az ismeretlen ismerőst, a férfi szemében is volt valami e fajta, halovány érdeklődés.

— Bocsánatot kérek, hogy ilyen lehetetlen időben jöttem, de így is félttem, hogy Margit... hogy már...

— Átszületett?

A festő erre nem válaszolt, komolyan nézett Edit gúnyos szemébe.

— Megnézem, alszik-e még Margit, — szólt Edit és elsietett.

— Szegény Margitka, — kezdte Szabóné, a részvétlen kívül szemrehányással is a hangjában, — ennek a borzasztó időnek áldozata.

— Rajongó, — mondta Mayer.

— Meg kellett volna akadályozni, de nekünk nem sikerült, — folytatta Szabóné. Rövid hallgatás. Rózi törte meg.

— Mondja, tán többet tud mint mi, meddig tart még a háború?

— Most épen nem lehet befejezésre gondolni, hisz most szűlt bele a török.

— No, de ép azért kell hamar végződnie, — vágott bele Szabóné.

— Szóbeszéd szerint Románia felvonult ellenünk, Bulgária mellettünk, a szövetségesek segítséget kértek Japántól, Khina aligha túl szó nélkül, Mohamed hívei közt mindenfelé terjed a láng. Pro és contra most jön meg mindenkinek a száva, most kezdődik a világháború.

— Most kezdődik? — rémült el Rózi — mikor lesz vége?

— Nem tudom. Olyan, mintha örökké akarna tartani, bár ezt nem hiszem, kell majd békés kornak is jönni, de sokára, addig legfeljebb szünetek lesznek.

— E szerint a férjem, ha nem is esik el, csak látogatóba...

— Ne izgatódj, Rózi, — szólt az anyja — majd csak megsejti az Isten.

— Isten? az nincs. Hol volna? A kít én imádtam, az nem engedné meg ezt, ha volna.

— De Rózi!...

— Hja, ez a háború szükségszerűség; jött, mint a beteg testén a kiütés. Ez a nemzedék bele fog halni s az utóbbi majd...

— Ugyan, de sötétlen lát, — indulatokodott Szabóné.

— Ha sötétlen látnék, azt mondanám, örök háború lesz, hiszen volt békében is, akkor is csalták, lopták, rugták, harapták, ölték az emberek egymást testileg, lelkileg, ez a háború csak arányokban és külsőségekben különbözik attól. Az még nem pesszimizmus, ha a máról lemond az ember, de bízik, hogy ez vezet a jobb jövőhöz, ez messzemenő optimizmus s én hiszem, hogy születettünk volna jobbak is...

— Neki már jobb dolga lesz, — mondta Szabóné leányára nézve.

— Esetleg apa nélkül? — kérdezte Rózi keserűen.

— Azért nem lesz most hirtelenében, egy csapásra jobb kor, közvetlenül a háború után még nagyobb zűllés, kapkodás, meggyőződés hiánya és fogataga jöhet, de ebben már benne fog gyökerezni a kialakulás, mely meg lesz, mire elhal minden sejtje ennek az emberiségnek, a maának... Ennek az Angliának...

— Az utálatos bolto! — vágta rá egyszerre a két nő.

— Szerettem Angliát, becsültem, — folytatta a férfi, jobban, mint Franciaországot.

— Oh, én a francziát szerettem és Japánt is, — mondta Rózi.

— Itt van az orosz... Gorkij Maxim a cárizmust dicsőíti... A szocialisták önként je-

lentkező katonák. Azt hittem, hitetlen és keserű vagyok, hát nem csalódhatom, s mikor rám omlott, akkor vettem észre, hogy én is építettem Babel tornyot, a kulturáét. Nincs kultúra. Meghalt a filozófia és művészet s temetetlen, rothadó hullá, csakhogy fel fog támadni...

— Oh, szerencsés ember, Magának csak ilyen halottai vannak, — gúnyolta Rózi. De ha aszszony volna, a ki férjeért reszket minden órán, anya, ki boldogságot akar gyermekének...

— Én nem vagyok senki más, csak kisérte egy érdemesebb jövőnek, melyet emberi szemmel meg se láthatok, de hisz nem is az a fontos, hogy lássam, csak legyen...

— Mondja, igazán azt hiszi, hogy az oroszokkal egyhamar nem közeledhetünk egymáshoz?

— Azt hiszem.

Szabónénak könnybelábadt a szeme. Az újságok mind biztatnak.

— Ki hisz manap a lapoknak? — pattant fel Rózi — csak üres, fehér feltéjainak hihetnének, a cenzurázottaknak. A kicsi, rózsaszín tábori lapoknak se hihetünk, sokszor talán nem is él már az, a kinek a neve rajta van. Az ő szeme is könnybelábadt.

— Edit visszatért.

— Még egy pár perc, aztán bejöhet... Mi ez?... Ne izgatódj, Rózi. A háború! Hiszen meg kellett lennie. Ha egyszer szét akarták tépni az országot, hát ki kell ütni a fogait, ha nem is szép a verekedés, hiába...

— Az országot, lehet... De az én uramat senki sem akarta bántani. Te is mindig a hazával, mint egy márcziusi szavaló gyerek. Utálatos haza! Megcsontítja, megfagyasztja, tönkre teszi, megöli nagy kintásokkal a fiait. Aztán boldog lesz? Jó anya, úgy-e? Hát miért nem áldozza a maga testét? Adja oda azt a pár megvét, akár a fél országot, mi bajuk lesz abból az egyes embereknek? Ez az igazi érdek, a többi frázis. Emberek vannak, nem haza.

— Persze, mert a szerbek nagyon jó sort biztosítanak az egyseseknek, no de bemehetünk Margithoz.

Épen szellőztettek, mikor az imént bentjárt Edit, Margitot erősen betakarták, csak a szeme maradt kint s bámult ki a sűrű, kékes ködbe.

— Margit!...

Edit hangjában volt valami a sűrű, kékes, puha ködből.

— Margit, most beesukjuk az ablakot, gyorsan rendbeszedem a hajadat.

— Már a néni megfésült.

— Annál jobb, szépnek kell lenned, hátha jön valaki... vendég, hozzád...

Margit mosolygott, mint a gyermek, ki mesét hallgat.

— Úgy-e azt gondolod, hogy Mayer eljő és így nem fog izgatni, ha csakugyan betoppan?

Margit mosolygott, mint a gyermek, ki a mesélőnél jobban tudja a mesét.

— Nem izgat túlságosan... Bejöhet...

Margit aztán a vendégre mosolygott: Isten hozta, Gusztáv!

A férfi készséges, meleg fogással zárta magába a vakítón fehér kezét, de nem esőkolta meg, a min Edit boszankodott titokban.

— Hát ennyire vágott cselekvésre, Margit? Nyugtalan Margit... — kezdte Mayer.

— Nem volt választásom, mennem kellett, üzött valami. Hogy miért? Edit elmondja egyszer a közvetlen okot, én nem akarok most rá gondolni. Mi hír a harezteről? Edit sohasé mond semmit, az újságot is eldugja.

A festő rossz híreket kapott, menekültekkel beszélt, hanem azért derülten vágta ki: A németek Páris közelébe értek, Szerbiának vége s az orosz, no ez kemény dió, hanem majd csak elbántunk vele.

Margit ismét kinyújtotta kezét s a festő két kezébe fogta.

— No, most meséljen, — mondta Margit,

meleg hangon, mit csinált azóta? Hol járt, mit olvasott, mit festett?

Edit nézte, ni, majdnem annyi szelidség ömlik el az arcán, mint a képen, Mayer szobájában.

Mayer arca nyugodt, csak szeme fénylik-csillog átható fényvel, a mi meglepte Editet.

— Keveset festettem...

— Nos, valamit akar mondani, látom az arcán, mondja hát...

— A maga képét befejeztem ma éjjel. Egy kicsit változtattam rajta, a szemébe több rajongás kellett, s oldalt Editre pillantott. Most látom, ez az igazi, ép ilyenek festettem...

— Hát tud maga festeni? — kérdezte újjongó, játékos pajkossággal s két kezét össze akarta csapni, de az egyik fogoly volt.

Edit kisorsant.

— Egyedül hagyod őket? — kérdezte Szabóné.

— Egyedül, — felelt Edit, szomorúan mosolygott. Félrevonult, hogy átöltözzék, azaz, hogy egyedül lehessen. A mint magára maradt, heves, nehéz zokogásban tört ki, régóta először.

De gyorsan elfojtatta s langyos vízzel megmosta szemét.

— Már megy? — kérdezte Mayeról, mikor búcsuzott.

— Nem maradhatok, — felelt, fejét elfordította Editől. — Újra eljövök, ha megengedik.

— Szívesen látjuk.

Edit sietett a betegéhez, Margit mosolygott, két nap óta többet, mint egész kis életében.

— Edit föléje hajolt:

— Kibékültetek?

— Nem beszélünk szakadással.

— Miről beszéltek?

— Jóformán semmiről. Olyan szépen, megértő, baráti békével hallgattunk, mint még soha.

— No látod, most ez is rendbe jön.

— Most igen, — mondta csöndes gúnynyal Margit. — Hisz az élet ad sokat, de úgy, mint jó-tékonykodó bugris, a ki csupán azt nem tudja, kinek, mit, mikor? Az élet talán nem is olyan gonosz hazug és fukar, mint hittem, csak nincs emberismerete s tapintata szegénynek.

X.

— Anyus, hát most elmehetnél Róziit megnézni, tudom, hogy ezt szeretted volna s nem mertél egyedül hagyni. Rábizhatsz Mayerre.

Szabóné kicsit tünődve nézett rájuk, aztán határozott:

— Hát igen, elsietek, hamar itt leszek. — És már ment is.

Edit és a férfi egyforma, sápadt szótlanúságban ültek.

— Menjünk át az én szobámba, — szólt aztán Edit, — ott mintha nem volna olyan messze tőlünk... ő...

A festő a sárnga függöny mellé akart ülni az íróasztalhoz.

— Talán itt jobb lesz, — mutatott Edit más helyre, — nem akarta Valodja helyén látni.

— Mondja, Mayer, miért nem jött a... temetésre?

— Nem volt miért. A cizrádas koporsó, bőbitás, festett lovak, kiosztott szerepek, kötelez gyász, minden ott van, csak Margit nincs. Az idegen pap beszédében sincs belőle semmi. És a földnek, melynek ásóval nyitják meg a száját, odadobják a testét: ne, edd meg, tied!

— Igaz... rettenetes volt.

A szobaleány kis asztalt és teát hozott be, kíváncsian nézett a férfire, a «völegényre» s bár nem szívesen, de kiment.

Edit kémozdulattal kínálta a teát. Egyikük sem nyult hozzá. Nézték, hogy tűnik a párja. S nem tudták, mit néztek.

Később tompán szólalt meg Mayer:

— Szinte úgy érzem, mintha Margit sürgetne, teljesítem megbízását...

— Milyen megbízást?

— Hogy olyan ügyekben, melyekben magának szüksége van segítségre, s nélkülözi, én nyújtsam azt...

— Margitom... Mikor mondta ezt?

— Nem mondta, írta... akkor jöttem el.

— Úgy... ezt nem értettem... Hogy is tudta Margit úgy eltitkolni... A cseléddel küldte levelét. Persze, nem hivott benne...

— Még szép, hogy eljött...

— Mikor mintegy végrendelkezve hagyta rám a maga ügyét, akkor éreztem át intenzív erővel, hogy igazán elhagy minket s talán hamar... Eddig is voltunk úgy, hogy nem találkoztunk. Mindig ő nehezelt meg s...

— S maga bocsátott meg. Pedig ő volt a többi... — Edit úgy érezte, hogy ezt ki kell mondania, hogy ezt kell mondania. A festő

nem felelt. Megint hosszú csöndült körülöttük. Sötétedett.

— Akarja, hogy segítsek? — kérdezte aztán Mayer.

— Tudja, hogy miről van szó?

— Tudom, Margitnak igaza van...

— Volt...

— Van... Ha egyedül, tanács, tájékozás nélkül intézkedik, kell metlenségei lehetnek ok nélkül. Háborús időben könnyen történik ilyesmi... kis rossz akarat... Hiszen már láthatta ezt.

— De hisz maga nem törődik ilyesmivel, legföljebb, ha kegyeletből...

— Formából, kényszerből s kegyeletből nem tesztek semmit...

— Köszönöm. Ma nem tudok, nem tudok ezzel foglalkozni, de talán már holnap... Levelet küldök a fogolynak, ha megtaláljuk. Ha ő az.

— A levelet nyitva küldje el nekem, a pontos adatokkal együtt.

— Igen. Csak meg tudjam írni. A lelkemből kiesett, elveszett valami s a nélkül hogy lesz, nem tudom. Margit!...

— Hát nem érzi, hogy ép a lelkéből nem tűnt el? Nem érzi, hogy itt van a szavunkban, a levegőben, itt áll mellettünk, ott fekszik az ágyon s mosolyog? Nem a butorok ropogásában, nem kőd alakban, de itt van, legföljebb addig távozott el, míg a sujtásos szolgálk örkdtek a fekete posztós kapunál. Valója kizárta az üres formalitást... de leszedték a posztót, elmentek s Margit itt van.

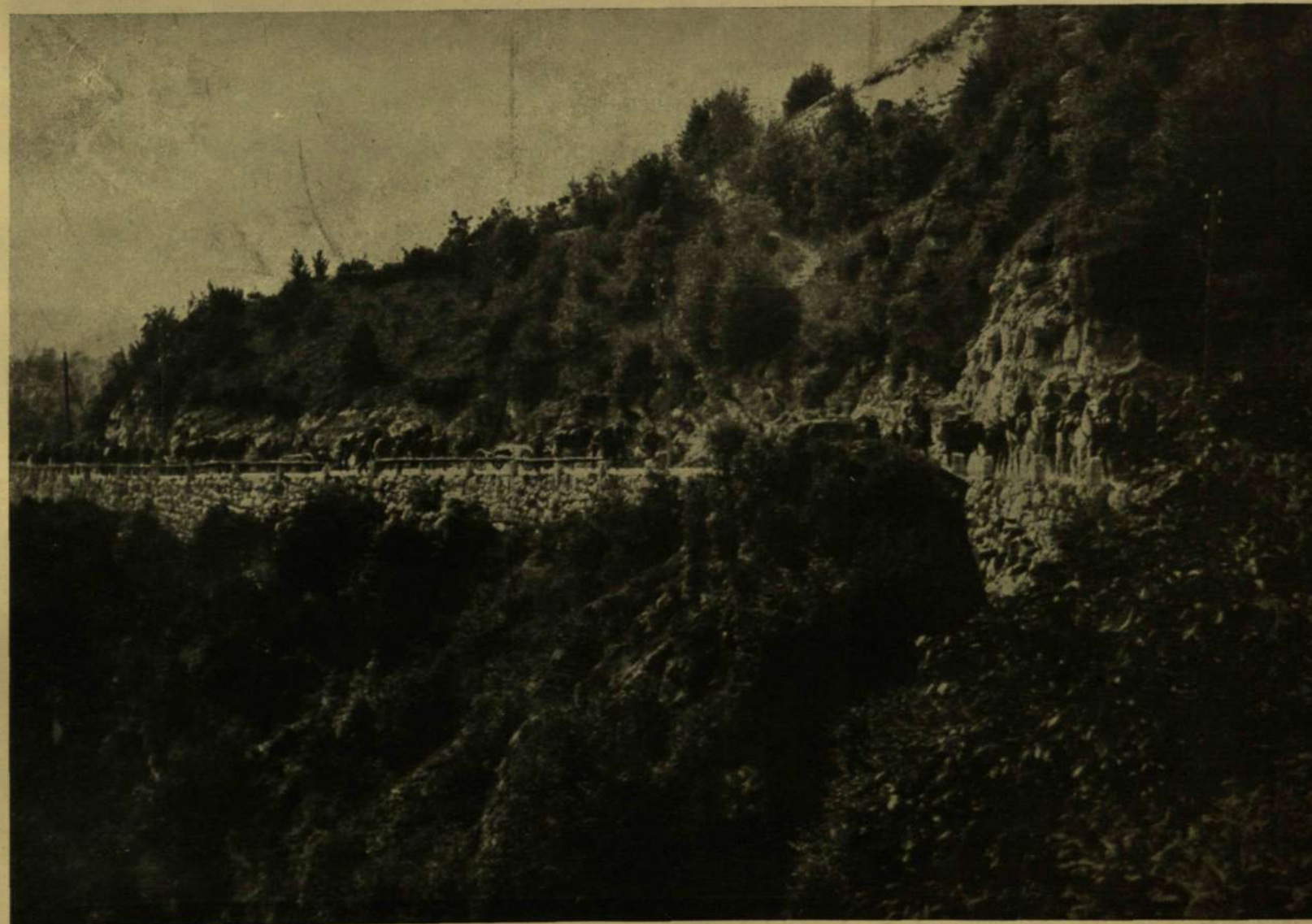
Edit suttogott valamit, igen is lehetett. Az arcából már éppen semmi sem látszott a sötétben... Hallgattak...

Szabóné belépett, s gépies-gyorsan megnyomta a villanygombot, Keményen vágódott bele az éles fény a lelkes sötétbe, mint kifent acél a testbe. Rávilágított az ágyra s szétömlött minden zűgba.

— Nincs! — szakadt föl Editből a kétségbeesés.

— Van, — mondta a festő mélyen, biz-

(Folytatása következik.)

CSAPATAINK DÉL-TIROLBAN. — Jalfy Gyula, a hareszörre kiküldött munkatársunk felvétele.

ÖREG ÁGYÚ.

«FELKONCZOLTUK» «LEMÉSZÁROLTUK» «MEGÖLTÜK»

Szabadságot élvező, rozsdás öreg baka beszél:
— Ravasz fajtat a muszi, a fráz essen bele. Az is megtörtént, hogy egy sor orosz főlemelt kézzel, fegyvertelenül jön felénk. Persze nem bántjuk, mert nyilván megadni jön magát. Mikor oszt egész közel érnek hozzánk, mi meg csak nézzük őket, egyszerre hirtelen levágják magukat a földre és egy másik sor, a melyik mögöttük csúszott, úgy belénk tüzel, hogy csak úgy ropog. A hallgatóság szeme villog. A kezek ökölbe szorulnak.

— No de meg is fiztetetek a czudaroknak, ugy-e?

A baka aztán ingatja a fejét:

— Mondom, hogy rettentő ravasz fajtat az! Mert a legnagyobb huncutság még csak most jön. Abban a minutumban, hogy belénk strilálnak a disznók, mindjárt azok is eldobják a puskát, oszt főlemelik a kezüket. *Igy hát osztán ezeket se lehet bántani.*

Ez a jelenet, szó szerint másolva, egy magyar falusi korezmából való.

«Vitéz lovasaink egy osztaga rajtaütéssel hatalmába kerítette a majort és a meglepett elleniséget leszurta.»

«Bátor szibériai lövészek betörték az ellenség állásba és a védőket felkoncizolták.»

«Háromszáznegyven németet elvagtunk és lemészároltunk.»

«... miután az őrsapatot megöltük, benyomultunk a faluba és a menekülő ellenséget részben szuronnyal, részben puskatűzzel megsemmisítettük.»

Ezek a mondatok viszont az orosz nagyvezérkar hivatalos jelentéseiből valók, a mely a minapában a német foglyok szerény számát azzal mentegette, hogy a kozákok, a kik ez alkalommal harcban álltak, nem ejtenek foglyokat. Ezek az alapos fiuk egész munkát szeretnek végezni.

Ez nem a mámor állati, vad ürülete. Oroszországban, a hadseregben is szigorú alkoholtilalom van és éppen ez a tilalom emelte a czár birodalmát a *Times* bizonyítványa szerint Európa legezivilizáltabb államává. A vutki nem mérgezi meg többé a muzsik nemesen érzékeny, csöndes melabával és szeretettel telt lelkét. A mit a czár hős katonái művelnek, az nem részeg hordák beszámíthatatlan tombolása. A hordák józanok és beszámíthatók. Csak az orosz vezérkar fogalmazója vigyázatlan és okoz némi kellemetlenséget alkalmi testvéreinek. A francziákat nyilván nem bántja a dolog. Belefáradva a stílus raffináltságába a művészi kifejezés e mesterei különös kéjjel élvezik a keresetlen, egyszerű szavak véres párolgását. «Lemészároltunk...» «Megsemmisítettük.» «Felkoncizoltuk...» «Megöltük...» *Marianne*, a kinek a szeme sohse volt oly véraláfutásos, mint mostan, tehetetlen dühe és rettentő kínjai közepett kicserepesedett ajkával mohón issza ezeket a szavakat és lihegő hálával gondol Ivánra. De Anglia, a mely több shillingnyi pénzbiroddal sujtotta a *Baralong* parancsnokát azért az illetlenségért, hogy az elsülyesztett német hajó legénységét lepuskáztatta, sőt kényességében odáig ment, hogy a canterbury-i érsekkel az ország legszomorúbb emberének nyilvánította a *Sten-*

phenson hajó kapitányát, a ki pedig agyon se üttette, csak egyszerűen veszni hagyta a tengerbe zuhant *Zeppelin* személyzetét, ez a finom vasaltlelkű Anglia bizonyára fejszóvalva olvassa ezeket a szóbeli meztelenségeket. Igaz ugyan, hogy a nagyszerű angol flotta, a mely a *skogerraki* történelmi ütközet után a saját állítása szerint ura maradt a harctérnek, egyetlen egy tengerész se mentett ki a vízből az elsülyesztett német hadihajók legénységéből, (a német hajók igenis fölszedtek néhány tucat angolt) de ezzel nem is dicsekedtek el a kommunikékben. És igaz az is, hogy a kegyes lord *Beresford*, az angol felsőházban a következő szép szavakat mondotta: «Kezünk már ott van Németország torján, a mely fuldoklik, az arca már elkékül szoritásunk alatt, a mely megfojtja» — de a jólelkű lordot a *Times* már megróta a háboru elején is, a mikor azt követelte, hogy szöges drótsóvény mögé kell terelni minden Angliában élő németet

rangra, nemre és korra való tekintet nélkül. Ez nagyon csunya beszéd, írták az angol lapok és a koncentrációs táborokat — valóban megcsinálták.

A háboru nem lovagias mérkőzés és embertelenség dolgában se az angol, se a francia nem szorult rá, hogy lezékét vegyen a kozáktól. Párisban lenyakaztak már annyi embert világos nappal, a hányat agyonlőtték Szentpétervár kazamatáiban éjszaka és Irlandban a természetes halált esnyán lekonkurálta az angol — pacifikáció. De olyan írásokat adni a maga munkájáról a történelmi örökkévalóságnak, mint az orosz vezérkar jelentései: ettől idáig minden nem állatbőrrel ruházkodó nemzet óvakodott. Lezúllni ebbe a vadságba lehetetlen: csak ki nem emelkedni belőle lehetséges.

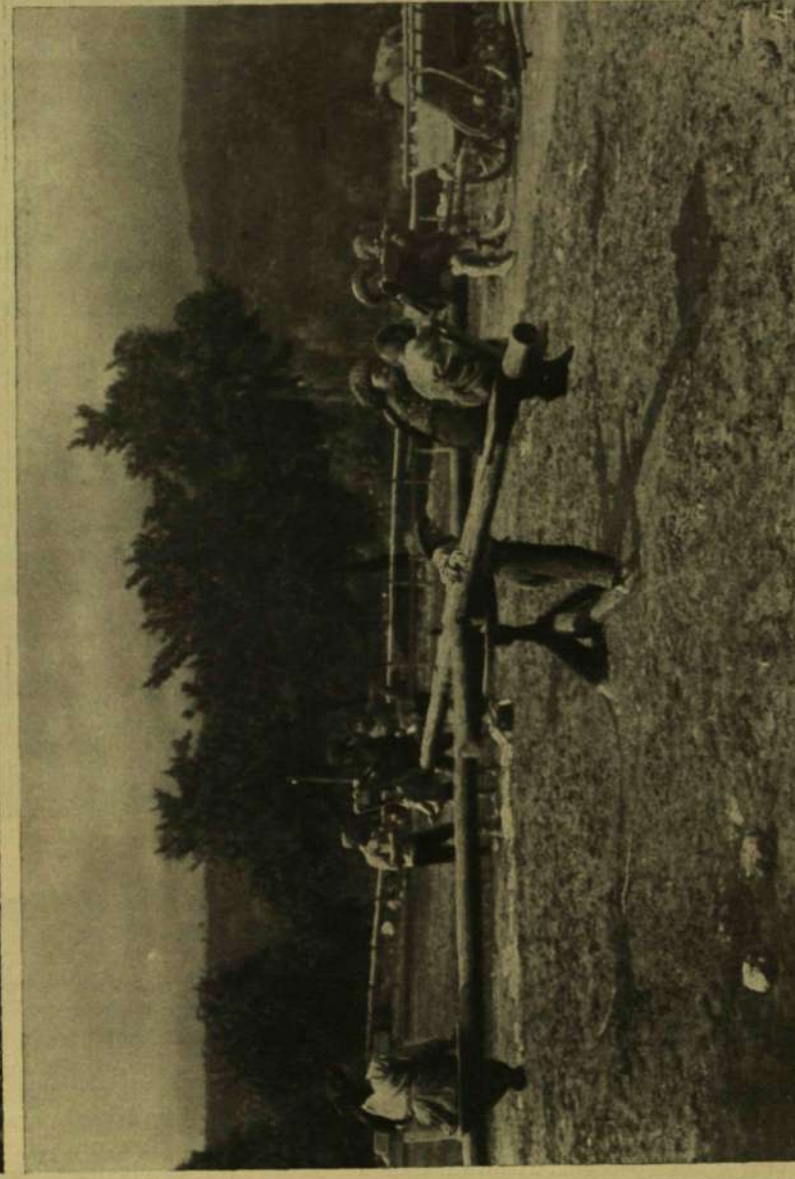
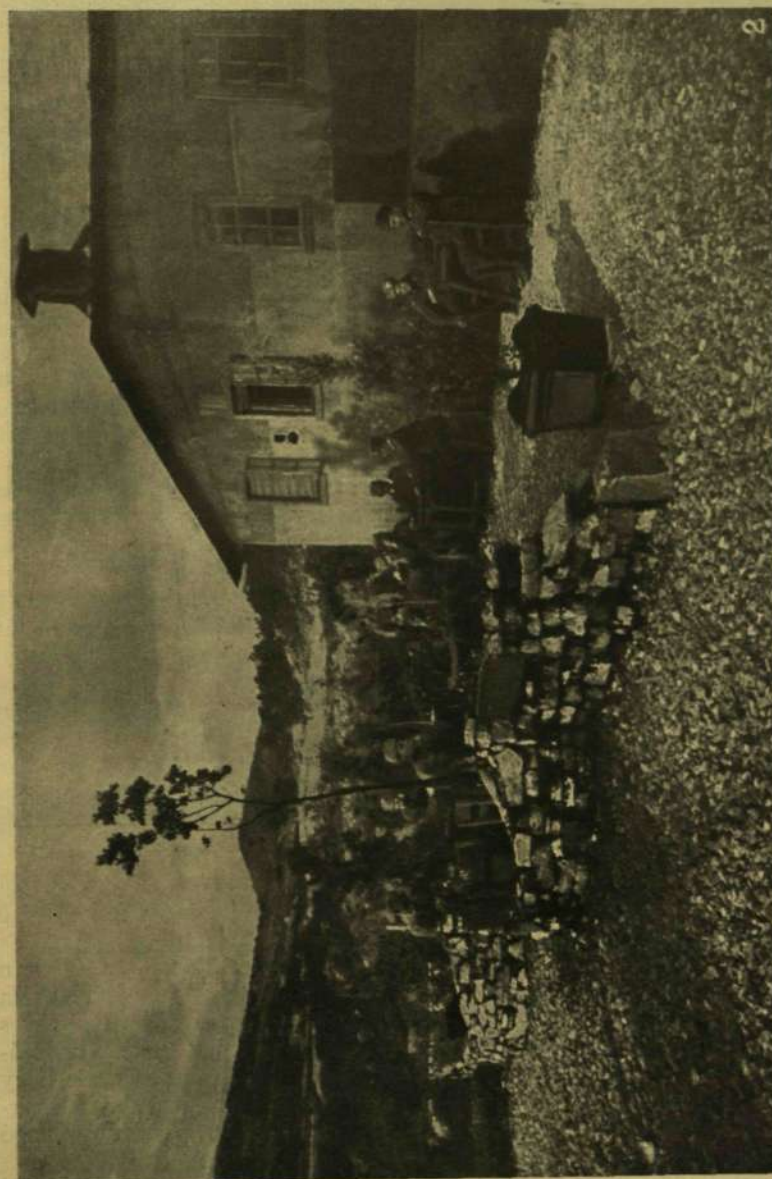
A vezérkari jelentéseket nem a kézítésük vad önkívületének véres részességében írják az oroszok sem. Messze a front forró és mámoros izgalmatól, dróton jött közlések alapján nyugodt helyen, nyugodt biztonságban levő urak állítják össze, fogalmazzák meg és — különösen az oroszok — *írdítják* is őket. Van mód és alkalom minden egyes szót alaposan kiválogatni, átgondolni, megbírálni. A fantáziánál sokkal több közreműködési joga van ebben a munkában az ügyességnek, izlésnek, szabatoságnak, csiszoltságnak. A legkisebb csatában is, fájdalom, bőven ömlik, de a vezérkari jelentésben a legnagyobb és leggyilkosabb esata után se kell gőzölögve csurognia a vérnek. A győzelmet jelentő vezérkari kommuniké akkor is lelkesítő olvasmány, ha egy szó sincs benne az ellenség szenvedéseiről, ha nem adhat hírt diadáról, kedves olvasmányúvá az se teszi, ha ezerek lemészárlásáról szolgál esontot maróan szemléltető leírással. Az orosz vezérkari jelentések stílusa sokkal hitelesebb dokumentuma kibocsátóik példátlan lelki alacsonyosságának és ősi, barbár durvaságának, mint a milyen hiteles hirmondói maguk a jelentések azoknak az eseményeknek, a melyeket előadnak.

Szóllósi Zsigmond.

A PODGORAI TEMPLOM EGY ÉVI ÁGYUTŰZ UTÁN.

AZ OLASZ HARCZTÉRŐL. — Balogh Rudolf, a harcstérre kiküldött munkatársunk félvételei.

1. Lakások a sziklában. — 2. Kis kávéház a front mögött. — 3. Lóvívás. — 4. Katonák köhintést csináltak a falu gyerekeinek. Balogh Rudolf, a harcstérre kiküldött munkatársunk félvételei.

AZ OLASZ FRONTI MÖGÖTT.

1915. DEC. ORSZ. HARCÉK.
JUSZKÓ BÉNY.

Juszkó Béla rajza.

HADIPIKTOR NAPLÓJA.

— Ágyúszó. —

Szinte vádolom magam, hogy bakancsos létemre a tüzérségi harez jobban érdekel, mint a gyalogsági. Ez hütlenség de hát nem tehetek róla. Legfőleg azzal esítigatom lelkümmertemet, hogy ha annak idején tüzérfrajvilliger lettem volna, nem baka, most bizonyára a lövészárkot bujnám és nem az üteget. Mert most rendszeren az üteg körül kódorgok. A lovam meg a bakancsom tudnának csak erről keserveset regélni. Hej de sokat hajszoltam szegényeket, vizen, sáron át arrafelé, a honnan az ágyú bömbölése után vijjogással röppen magasba a pörgő lövedék... bumm, vujja... vujja... vujja...

Van is rajzom egész halommal ezekről a kerekken terpeszkedő óriási puskákról, de a végzett munkájakról még több. Hogyisne. Erdemes megpingálni az olyanféle dolgot, a miről még az üteg telefonjának száraz, hivatalos hangja is ilyen színesen teszi a jelentést: «X falut sikerült hat helyen fölggyujtanunk.»

En biz oda szoktam férközni minél közelebb a zenebonához, hogy lássam, mit csinál a levegőben csak nyerkergő lövedék, mikor a célhoz ér. Csak hogy ez nem mindig sikerül. Megesik, hogy mire az ember a dombok, hajtások mögött bujkálva, a kívánt helyre ér, hát már vége az előadásnak. Máskor meg a muszka srappell mondja, hogy ne tovább. Szóval sok mindennek van beleszólása a dologba.

Tavaly, egy szép derült téli napon módfelett kedvezett a szerencse. Pompásan meg tudtam közelíteni a kavardást és egészen közelről kenhettem a deklire az eszeveszett játékot. Mint rendszeren, korán reggel indultam portyázó utamra, a kocsit, mint nagy czéltárgyat a K. A.-i erdőből visszaküldtem, magam pedig legényemmel gyalog törtetem előre a szurokfekete sárban. Nagyon kellett kerülni az éppen épülőfélben lévő egyik védelmi vonal miatt.

1916. APR. HARCÉK.
JUSZKÓ BÉNY.

Juszkó Béla rajza.

A drót már ki volt feszítve, átjártot kellett keresni. A vonal pompásan alkalmazkodik a terephez, szinte megborad az ember, ha rá gondol, micsoda pokolba kerülne bele, ha muszka lenne és ezen kellene áttörtetnie. Eljutottunk a hírhedt K. majorhoz. Azaz csak volt major, most egy csomó üszök, fölturt sár. Jól megdolgozta a muszka. Alig volt rajt mit rajzolni. Furesa kis kép. K. major, aztán nincs más rajta, mint öt óriás nyárf. Hanem a pinézése az megmaradt. Most raktár van benne s az unatkozó őrség a gádorban irtja azt az állatkát, melynél gyűlöttebb férge nincs ennek a szerencsétlen földtekének. Árva kis tűz pislogott egy cseplőgép roncsai mellett, a bakák krumplit főztek rajt. Gyorsan megebédeltünk és siettünk a futóárokba, meg

akartam közelíteni azt a helyet, a hol a hang után itélve tüzes most a föld.

A futóároknál gyalázatosabb valami alig van a föld kerekességén, kivált ha nedves a talaj. Ha meg éppen agyagos is, akkor szörnyű. Ez nedves is volt, meg agyagos is, tehát a fenekén valóságos kis patak csörgedezett. Hála az égnek, hogy más vizekben halak is teremnek, s halaknak zsirjuk is van. Ezt igen szereti a sárban czuppogó bakancs, de a gazdája még jobban.

Rettenetes, hogy bömböltek az ágyúk. Tuhó is, innen is. A gyakorlott fül megismeri, melyik hang miféle. Most a mi tábortól ágyúnk szólt, most muszka lövedék robbant föl. Csak előre, előre. Olyanok vagyunk már, mint a készülő agyagszobor, mikor munka végeztével a szobrász jól lefecskenkezi vízzel. Persze, mert a futóárok fala is agyag és nem kevésbé nedves, mint az alja. Kanyargunk, kanyargunk. Itt az egyik tüzérségi megfigyelő. Csak előbbre. Most lefelé fordul az árok. De mi nem erre akarunk menni, hanem inkább fölfelé, a L. G.-i erdőskének, a honnan pompásan látni a puhított területet. Betérünk egy oldalt ágazó árokrendszerbe. Kapaszkodunk. No, mindjárt fönn leszünk a dombtetőn. Igen ám, de az eszéstől az amogy se használt futóárok bedült. Most már mit csináljunk? Vagy visszafordulunk és kárba vesszük a nap, vagy pedig — kimászunk az árokból és megpróbáljuk, fel lehet-e jutni a tetőre?

Kiállunk hát az árok szélére, vajjon ránk lőnek-e? Nem lőttek. Menjünk, ne menjünk? Most nem vettek észre, annyi bizonyos, de van a domb tetejéig még vagy négyszáz lépés, majdnem párhuzamosan az ellenség vonalával, aztán se bokor, se mélyedés rajt. Ha gépfegyverrel tisztelnek meg, nem tudom, mi lesz.

Ej no! Meg kell próbálni. Jól összehúzódva nekieredtem. Az ember ilyenkor behuzza a nyakát és szaporán lépked. Nem lőnek, mondom magamban, azaz hogy ránk nem lőnek, mert az alattunk húzódo rajvonalunkat ugyan.

csak csapkodja a golyó. Merev nyakkal, csak szemem forgatásával keresem, hol lenne egy kis hajlat, a hova belevágjam magam. Nincs. Csak föllebb, csak föllebb. A legényem vagy harmincz lépésnyire loholt tőlem. No, itt most van egy kis horpadás. Szuszoghatunk egyet. Veszett szerencsénk volt, amnyi szent. Pihenés közben firkálok egy keveset, aztán tovább. Egykettőre a gerincezen voltunk. A legényem már srappellgyujtót keresgél. Hogy elértük a dombtetőt, hát lövöldözhetnek, ha úgy tetszik. Az első füttyülésre lefekszik az ember, aztán mulassanak. Itt már kényelmesen lehetett rajzolni is. Elhelyezkedtem egy lövésztekőben és pingáltam az előttem fekvő terepet. Az I. folyó kanyargott alattunk, épp ott csapott át rajta rajvonalunk. Ezt a részt lőtte a muszka srappellel. Ágyúi messzi dörögtek, hangjuk csak a lövedék explóziója után ért ide.

Verte a srappell a ritkás erdőt, esalított szakadatlanul. A puskák kerepelése egészen egybeolvadt, csak a gépfegyver ta-ta-tája vált ki belőle szakadozottan.

Már egy csomó lapot rajzoltam teli, mikor új hangszer szólt bele a koncertbe. Vad ordítás hátulról, a nehéz taraczkok bömbölése. Hova lőnek, mit lőnek? Usgy, előre. Rohanok az elrejtett megfigyelő felé. Bumm! vujja, vujja, vujja... dzzn! Csak sietni, csak sietni. Most kezdődik csak az igazi mulatság. Elfulladva ugrok be a föld alatti lyukba, hol a nehéz taraczküteg megfigyelője, a kadét egy altiszttel messzelátón figyel a munkát s jelzi

észleleteit a telefonon. Ekrazit gránát itt és itt stb. Bumm! vujja, vujja, vujja bumm, dzzn...! A fejünk fölött esörömpölnek a lövedékek. Nézem a hidfőt, a hova csapniok kell. Negyven méter magas föld és füstoszlop vetődik az égnek. Rajzolom. Elterül a füst. Bumm. Dolgoznak keményen. Ujabb explózió. A robbanás különböző fázisait rajzolom. Az első spriczelést, aztán a fekete füstoszlopot, fehér felhőt a mint lassan terül szét a fák fözt, víz fölött. No, szervusz kadett, megyek ki, onnan jobban látok. Ördögi muzsika. Szinte érzi az ember, mint furja bele magát a lövedék sebesen peregyve a levegőbe. Olyanféleképp beszél, mint mikor gyerekkorunkban madzagra füzött lapos deszkákat forgattunk a fejünk fölött... vujja, vujja, vujja.

Futok az erdőszélre, onnan jobban tudok majd pingálni, mint a megfigyelő háromaraszos alakából, a hol csak akadályoztuk egymást a munkában. Legényem már ott kuksolt és gyönyörködött a schvere munkájában. Hanem innen se lehetett elég kényelmesen pingálni az ágaktól. Ki kellett lépni az erdőszélre. Onnan csináltam a dolgot tovább. Rettenetes, mit vitt véghez az üteg! Olyan földesóvákat dobált föl, hogy a közelben ágaskodó muszka templom elbujt mellette tornyostul. Füst ülte meg az egész környéket, a mellett egy teremtet lelket se lehetett látni, csak a fegyverek kerepeltek szakadatlanul. Csak rajzoltam, csak rajzoltam s mondogattam magamban a gránáttal, hogy vujja, vujja, vujja. Furesa, hogy a lázasan

munkálkodó ember mindig mormol magában valamit.

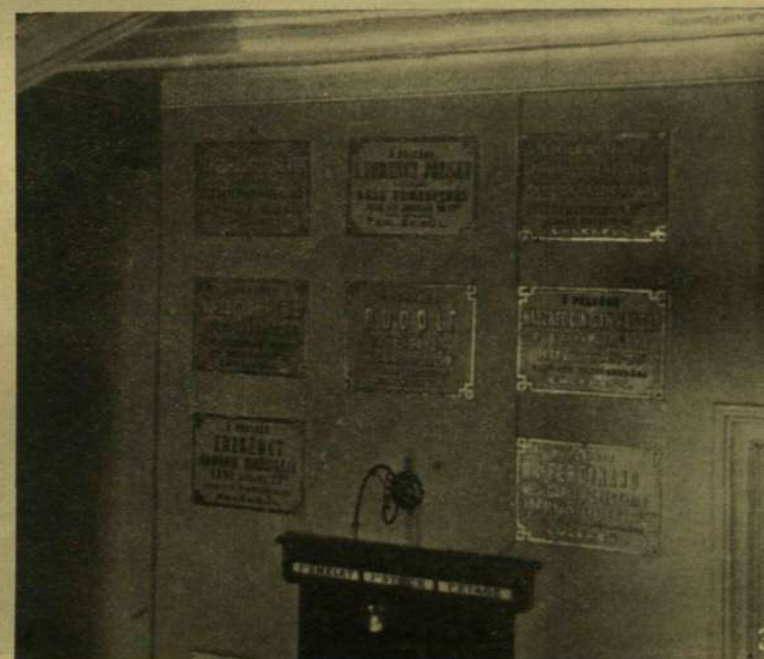
Egyszerre csak vijj—places. Vagy öt lépésnyire a sárba vágódik egy puskagolyó. Szerencse, hogy már készen vagyok munkámmal, mert észrevettem. Jön a többi is. Vijjú. Magas. No, iszkódjunk, mert olyan tüzet kapunk rögtön, hogy Isten a megmondhatója, hogyan kerülünk ki belőle. Ugy is volt, de ez már csak a fákat verte kegyetlenül, magunk jól lebukva átszaladtunk a dombhajlaton és megindultunk hazafelé. Alig mentünk két-háromszáz lépést, hát még veszetebbül kezdett dörögni a taraczküteg. Visszaforduljunk? Ne? — Nem érdemes. Most már igen süriin jött a golyó, én pedig nem czéltábla vagyok, hanem hadipiktör, ez pedig mára elvégezze a kötelességét.

Hazafelé még fölszedtünk két darab, nehéz taraczkból való orosz srappellhüvelyt. No, nemcsak a nevük volt nehéz, hanem ók maguk is. Ugyancsak megnyomta vállunkat a rud, a melyen átvettük a velük megterhelhet háztársakat. De azért csak hazakerültek.

Ha megérem a háboru végét, akkor odaállítom őket kétoldalt a műterem ajtaja mellé, aztán esténként, mikor a esibukból nagy füstfelhőket fujok a plafon felé, majd megkérdezem a czudarokat: «No bestiák — ugye most nem vagytok olyan nagylegények, mint valaha, amikor Wolhyniában azt dudoltátok a magyar fülibe, hogy vujja, vujja, vujja, bumm!

Orosz harezttér, 1916.

Juszkó Béla hadnagy.

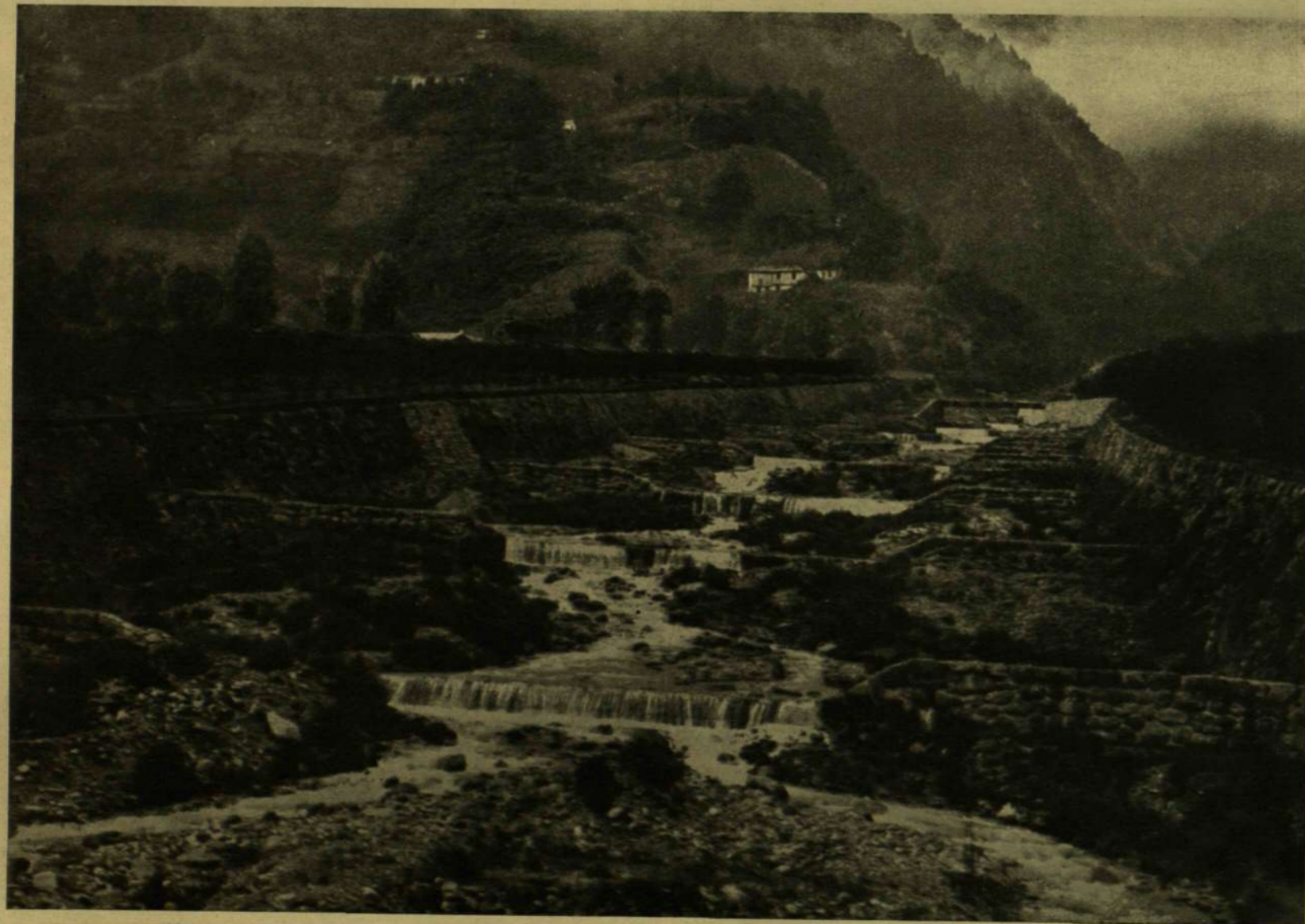

1. Deák Ferencz egykori lakószobája. — 2. Deák Ferencz emléktáblája. — 3. Fejedelmi személyek emléktáblái. — 4. Az épület külseje.

A LEBONTÁSRA KERÜLŐ «ANGOL KIRÁLYNŐ» SZÁLLODA BUDAPESTEN. — Jolly Gyula felvétel.

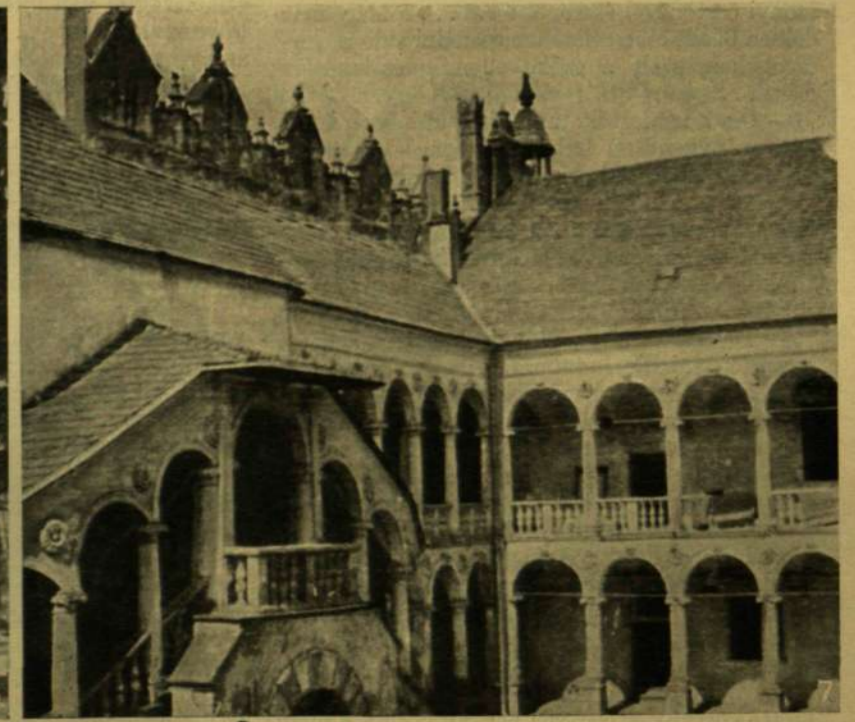

RONCEGNO.

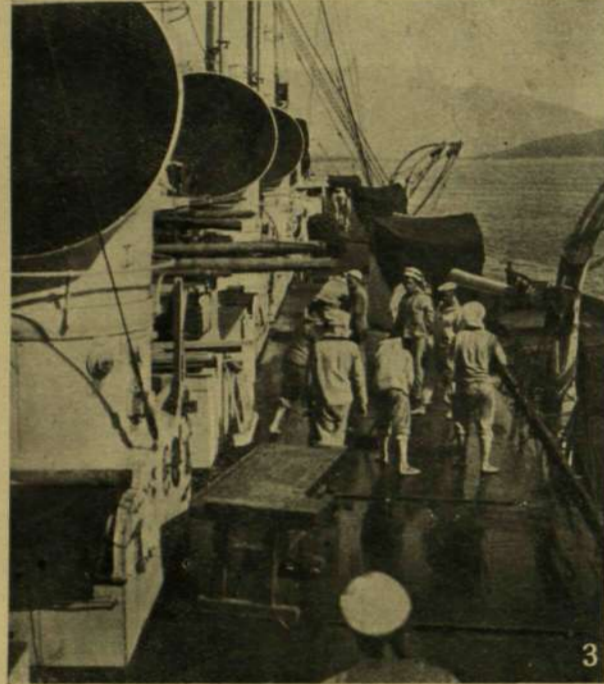
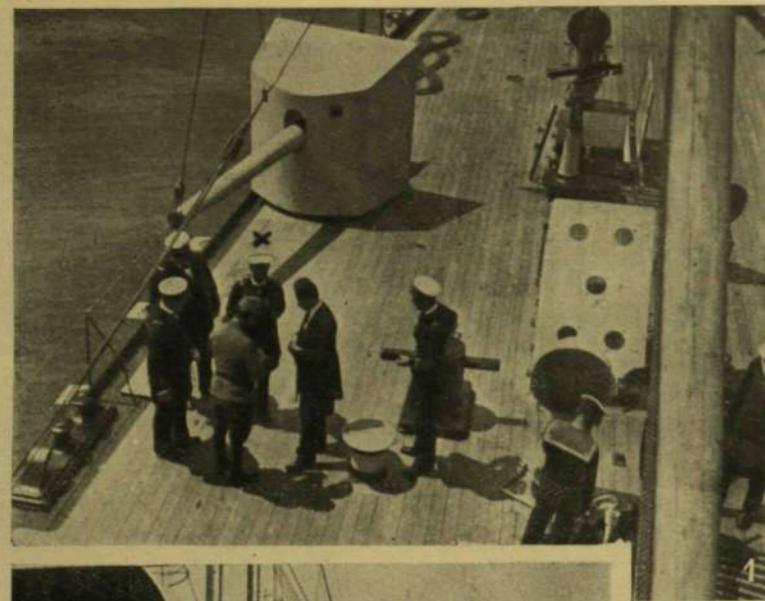
AZ ASTICO VÖLGYE.

AZ OLASZ HARCZTÉRRŐL. — Jalfy Gyula, a harcstérre kiküldött munkatársunk fővőtelei.

1. Orosz puskák egy templomban. — 2. Fedett út. — 3. Átkelés egy folyón. — 4-5. Repülő-vadászat. — 6. A koropiecki Badeni-kastély. — 7. A baranoviczi kastély.

AZ OROSZ HARCZTÉRRŐL.

1. A «Novara» parancsnoka, Horthy Miklós (<-tel megjelölve) vendégeket fogad a «Novarán.» — 2. A hajó legénysége. — 3. Fedélzet-mosás. — 4. A «Novara» a Lovcen előtt.

KÉPEK A «NOVARA» GYORSZÍRKÁLÓRÓL, MELY A NAPOKBAN AZ ADRIÁN TÖBB ANGOL ÓRHAJÓT PUSZTÍTOTT EL.

AZ ELVESZTETT HAZA.

Regény. (Folytatás.)

Irta WALTER BLOEM.

A hadnagy nem tudta megakadályozni, hogy mely pirosság ne szálljon fel hóféhér homlokába. És a csinos Philomène fájának koraérett aszsonyi ösztönével észrevette ezt... a hogy már délben Cécile elbeszélésében csodálni való melegséget konstatált a szőke ellenség és lakótárs iránt...

— Önök kérdeztek, uraim, mondta Jean Kusz nagyon nyugodtan és lekötélvezően — és én közzölni akarom önökkel nézetemet olyan nyíltsággal, melyet önök mint férfiak és katonák meg fognak becsülni. Az önök kormánya már hónapokkal ezelőtt tudatta velünk, hogy megszűntünk — vagy legalább is hamarosan megszűnünk jog szerint francziák lenni...

— De hisz sohasem is voltak azok — kiáltott egy szőkeszakállu, hatalmas termetű, pápaszemes tiszt a kerek asztal másik oldaláról. — Hiszen csak rá kell önkre nézni s mindjárt tudja az ember, hogy önök alemannok, telivér germánok.

— Fajlag én nyilván az vagyok — vélekedett a nagyiparos — és a német nevem is azt bizonyítja. De nézzenek a lányomra — el tudják őt képzelni németnek? Az anya lyoni nő... és legalább ebben a gyerekben az ő fajtája ütözött ki. S így áll a dolog az Elzászban mindenütt; a két évszázad legbensőbb politikai összetartozandósága s a politikai és társadalmi kölcsönhatás a rokonsági kötelékeknek szoros hálóját szötte köztünk és francia hazánk között, a mely sokkal erősebb, mint önökkel való eredeti faji rokonságunk... És ezt a hálót nem tépheti szét semmiféle hatalmi száva a győzőnek, semmiféle a letiport országtól kiereszkolt állami szerződés — tudniillik föltételezve azt, a mit nem remélek és

nem tudok elhinni, hogy Franciaország késznek mutatkozik egy ilyen szétदारabolásra: három értékes départmentjának ilyen kiszolgáltatására, a míg francia katonának golyó van a pus-kájában.

— Anélkül, hogy sérteni akarnám... nemzeti érzését — mondta az ezredes, — mégis, ön túlbecsüli a... a hazájának ellenálló erejét... Franciaország el van intézve... Tábori hadseregei le vannak teperve... s ebben az órában esnek az első német bombák a ville lumière-re.

Jean Kusz elsápadt. — Tehát igazán... még attól — attól sem riadnak vissza, ezt akarta mondani, de uralkodott magán. És vigasztaló gondolat villant át az agyán. Ezeknek a derék embereknek nyilván sejtelmük sincs a végzetéről, a mely — ugyancsak ebben az éjszakai órában — kényelmes ostromidilljük felé hömpölyög...

— Igen, a dolog a végít járja — mondta a pápaszemes szőkeszakállu óriás. — Jól teszik, ha idején beletörődnek nemzetiségük megváltozásába, ha leszámolnak azzal, hogy a hazájukat a jövőben nem Franciaországnak, hanem Németországnak fogják hívni.

— Németországnak? — mondta a gyáros és kissé fölegyenesedett. — Uraim, önök elvehetik a régi hazánkat, új hazát erőszakolni ránk — ezt nem fogják soha elérni. Legyenek igazságosak, uraim és képzeljék magukat a mi helyzetünkbe. Hát olyasvalami a haza, a mit föl lehet ölteni és levetni, mint a kabátot, vagy az inget? Nem olyan részünk-e, mint a bőrünk, vagy a szívünk? El tudnák-e képzelni, hogy valaha arra kényszeríthessék önöket, hogy ne poroszoknak érezzék magukat, hanem, mondjuk, oroszoknak? Egyszerűen nem tennék meg... Tudnák, hogy semmi, a földnek semmi néven nevezendő hatalma nem kényszerítheti önöket...

A tiszték egy pillanatig némán álltak, e szavak

komolyságának és szenvedélyességének hatása alatt. Aztán a pápaszemes szólt:

— De hiszen az egészen más eset, az oroszokkal. Az orosz — az szláv, egész világok választják el tőlünk. Ti elzásziak ellenben nem vagytok francziák, csak azoknak képzelitek magotokat... Germánok vagytok, tehát németek...

— Ohó, és a hollandusok, a svájci németek, a skandinávok? Hát ezek nem germánok? És németek? És eszükbe jut, németeknek érezni magukat?

— Elég rosszul teszik, ha nem teszik. Én biztos vagyok benne, hogy eljön még az a nap, a mikor megtanulják. Oh igen, uram, a világtörténet most újra kezdődik, a germánok fölébredt, kezdi magát összeszedni. Germánia anyánk összes gyermekeit szívére vonja! Az elszakadtakat, makrancoskodókat is. Veletek, elzásziakkal kezdjük — a többiek később következnek.

Valami olyan fény, mint a bárdoké, valami prófétai méltóság volt a vásott kabátba öltözött dalia viharvert, szakállas arcán.

— Elfelejté, uram, hogy senkit sem lehet a szeretetre kényszeríteni. Hozzá csatolhatják erőszakkal Elzászunkat és Lotharingiát az új birodalomhoz, a melyet most készülnék szervezni... ezt a geográfiai germanizálást — Elzászban azt beszélék, a porosz vezérkar térképeibe már évek óta bele van írva zöld vonalakkal — ezt végrehajthatják fegyverrel, államjogilag, kiereszkolt békeszerződésekkel... az érzéseink tülesnek a hatalom körén. Hogy minket németekké lehessen tenni, ahhoz az kellene, hogy németekké akarjunk lenni és én azt mondom önöknek: mi elzásziak nem akarunk! Sohasem fogunk akarni!

— Nohát, tisztelt uram, — mondta az ezredes és idegesen sodorta meg a sűrű bajusza hegyét — akkor kérem, legyen meggyőződve, hogy Németországnak megvannak az eszközei, a melyekkel az önök akaratát megtörje.

— Erre nem képes semmi földi hatalom — jelentette ki Jean Kusz szilárdan. — Igen, gyermekem — folytatta és gyöngéden megsimogatta a puha kezét, melyet Philomène aggódva a vállára tett — nem segíthetek rajtad... ezek az urak kérdeztek, felelnem kell érzésem szerint. Sokkal inkább bízom az urak igazságszeretétében és lovagiasságában, semhogy attól félek, hogy szabadszelleme szavamért szerencsétlen, elesábitott unokaöcsémén álljanak boszut... Nincs az a hatalom a földön, ismétlem, a mely a szívemet, az érzésemet, a szeretetemet, a változhatatlan hűségemet francia hazámtól eltérítse, a melynek őseim és én erkölcsiinket és nyelvünket, kulturánkat, társadalmi állásunkat és vagyónunkat köszönjük. A ki erre akar kényszeríteni, azt el fogjuk utasítani mint brutális erőszaktevőt, gyűlölni fogjuk, mint örök ellenségünket és ha tiszser honfitársunk és polgártársunk is aláírott, megpecsételt és ratifikált állami szerződések betűinek értelmében.

— Ezen halálra kell az embernek nevetni magát — kiáltott a szőkeszakállas és akkorát ütött összeszorított öklével az asztalra, hogy a puncsos poharak csak úgy táncoltak bele. — Itt ül egy úr köztünk, a kinek minden vonásán felismerni a németet — és olyan kemény nyakkal, mint egy igazi sváb a Fekete-erdőből — beszél nekünk a hazához való változhatatlan hűségről — és nem Németországot érti, hanem Franciaországot! Hát nem tudja ön, uram, hogy ön nemcsak olyan

AZ ÖSSZEROMBOLT MOZDONY-GYÁR ÉS KÉMÉNYE.

A TEMETŐ BEOMLOTT FALA.

EGY BEOMLOTT HÁZ, ELŐTTE HAJLÉKTALANOK.

A BÉCSUJHELYI CZIKLON PUSZTÍTÁSA.

külsője, mint egy német, hanem úgy is beszél, gondolkozik, érez, mint egy német? Csak éppen hogy az a szerencsétlen képzelődés van benne, a melyet kétszázados francia szolgaság oltott bele a vérebe. Arra pedig esküszöm önnek, mi nem fogunk nyugodni és megpihenni, a míg ez a képzelődés ki nem hal belőletek, a míg le nem hull szemetekről az a kötelek, a melyet a francia lélek rátok rakott. Mert ha ön és én nem egy vérből valók, nem testvérek vagyunk, akkor mindaz, a mi az embereket születésükkel fogva az együttjárásra és együttalásra indítja, akkor család, vérrokonság, fajrokonság — akkor az mind képzelődés és önámítás. Akkor nincsenek többé titkos, mindenható hatalmak természetünk mélyében, az emberi lélek gyökerében — akkor csak a véletlenség dönt, a mely minket összedobál vagy széjjelkerget, a véletlenség és a — haszon, a köznap érdeke! Akkor igaz lehet: ubi bene, ibi patria — itt megy jól a dolgom, ide tartozom. Akkor fűtülök a misztériumra, az ideálra, akkor a haszon uralkodik a világon.

Eggermann hadnagy ragadta meg a szót és ezt mondta:

— Uraim, nekem az az érzésem, ez a váratlan komoly vita, a mely úgy robbant bele német karácsonyi ünnepünkbe, mint egy gránát a bombabiztos fedezékbe — valamennyiünket mélyen megindított és még sokáig hagy bennünket tovább versengeni. És bizonyára betölt valamennyiünket az ünnepélyes érzés, hogy az emberi élet végső és legmagasabb kérdései jutottak szóhoz lelkünkben — és ha a szellemek látszólag engesztelhetetlenül csaptak is össze, akkor ennek csak az az oka, hogy ezek a kérdések valamennyiünknek annyira szentek... hogy látszólagos megoldhatatlanságukat mint tragikus konfliktust oly mélyen érezzük. Kicsit azonban elfelejtettük, hogy hölgy is van köztünk, nagyon fiatal hölgy ugyan, de mégis csak hölgy. Uraim, ez ránk, zord harcossokra nézve oly ritka és boldogító esemény, hogy hálanság volna, ha beszélgetéseinkben nem akarnánk némi tekintettel lenni rá. Kérem önöket uraim, töltsék meg ujjonnan poharaikat és őrítsük ki — pardon kisasszony, nem is tudom még a keresztnevét — igen! köszönöm ezerszer — tehát őrítsük mademoiselle Philomène Kusz egészségére!

A második karácsonyi ünnepnap esőndesen lebegett Strassburg, a csodaszép város felett. A templomok minden istentiszteletr szakadásig tele voltak. Mindenki kívánczozott a vallás vigasztalására, idevalók és bevándoroltak, barát és ellenség. A falukról pedig nagy csapatokban tödült be a parasztság. Az utcaik hemzsegték a közeli s távolabbi környékről való tarka és ünnepi népviseletektől. A mi azonban az idegen szem legjobban magára vonta, az a Schlupfkappe nevű női fejdísz, az itteni népviselet világszerte ismeretes fódarabja, a mely ugyan az Elzásznak csak egy részében otthonos, azonban annyira

szembetűnt, hogy évszázadok óta szimbolumává lett az elszárazásnak. Számátalan példányban hemzsegett ez a feltornyosított selyemzalagokból álló épület a régi utcákban, a melyeknek építkezéséhez olyan jól illett, mintha művész komponálta volna bele. A fekete szalag volt az uralkodó. Két különböző főtípusban volt képviselve: a szalagok vagy a vállig értek, vagy a csipőig. Lehmann Helén rég tudta már ennek a különbségnek a fontosságát. Nagymamával, apával és öccseivel ott volt az ünnepi istentisztelet a Szent Tamás-templomban. Utána a család tanulmány-sétát tett a csaknem vidáman föl-
élénkült utcákon és Helén előtárta bölcsességét: a vállig érő szalagok nők protestánsok, míg a csipőig lecsúszó szalagok a katolikus hit ismertető jelei. A hol pedig tarka szalagok is tűnnek fel, fehérek, pirosak, virágosok, ott már messziről biztosan föl lehet ismerni a katolikus nőt.

Helén máskülönben is jó kalauz volt. Máris kívül-belül ismerte az egész várost, a főbb épületekről ezer érdekes dolgot tudott elbeszélni. De mellékteza sem volt olyan keskeny, olyan sötét, hogy Helén föl ne fedeztetné volna benne valami archaetikonikus látványt — egy fából faragott renaissance-homlokzatot, egy különös furesán az utca fölé befüggő emeletet, egy festői áttekin-
tést, egy kapuboltozat merész áthajtását...

A család éppen a Gutenberg-téren volt a Hôtel du Commerce, az egykori városnéző előtt, a mely a strassburgi középkori polgári diósejg leghatalmasabb profán emléke — s valamennyien hallgatták a tudós testvér előadását — büszkén mosolygva az apa, fejtét ósódálva a nagymama, áhítatosan a fiúk — mikor egy lobogó szürkebajszu dalias katonatiszt lépett csoportjukhoz.

— Ah, mélyen tisztelt fő kormánytanácsos úr — végre ismét van szerencsém önnel találkozni — szabad kérnem, hogy bemutasson övéinek?

— Engedje meg kedves mama... von Kagenek tábornok úr — anyósom, Brennecke ő ezexcellenciája — Helén leányom — ezek meg a rekrutáim...

A tábornok ünnepi sörözést indítványozott a Tavernében.

— Wackesz helyiség* ugyan, tulajdonképen uniformisban nem volna szabad odajárni — de hát ez van legközelebb.

Csakhamar ott ültek egy kancsó sör előtt a benszülőttek sűrű tömege között, a kik gyűlölködő és bizalmatlan szemmel nézték a sárbokat. Egy pillanatra elhallgatott köröskörül minden beszélgetés. Aztán valamennyien, mintha összebeszéltek volna, egyszerre elkezdtek többé-kevésbé elegáns francia nyelven beszélni.

— Nos, hogy áll a dolog a harczterén, tábornok úr? — kérdezte a fő kormánytanácsos. — Magamfajta ember a sok aktától hozzá sem jut, hogy informálódjék.

— Hát úgyiszlóval ünnepnapi nyugalom... Gambetta óriási hadseregei szét vannak szórva, mint a birkanyáják... Csak ott fenn északon, Amiensnél, folyik még valami. De ott van Goeben, az majd elintézi ezt is.

— És Páris? — kérdezte a fő kormánytanácsos. — Még mindig tartja magát... alig hihető — sohasem tartottam volna lehetségesnek, hogy ez az elzúllott bűn-Bábel ennyi kitartást tudjon kifejtetni. No de ez is végig járja már. Moltke most már elkezd bumm-bummozni.

— Micsoda? Bombázás? Igaz ez, tábornok úr? — Tény... Igazán, elég soká tart már... No és hogy az mit jelent, mi itt Strassburgban fogalmat alkothatunk magunknak róla, úgy-e, ezexcellenciás asszonyom?

— A mi azonban még sokkal fontosabb — mondta a fő kormánytanácsos — és ebben én vagyok közelebb a forráshoz és pontosabb hírekkel szolgálhatok: a tárgyalások a német birodalom újrafelállítása ügyében szerencsés végűkhoz értek és talán már az új év kezdetén a mi öreg diósejg porosz királyunk Németország császára lesz! Igen, gyermekeim, mostanáig nem szóltam nektek róla és ne is mondjátok most még tovább; nemsokára megint lesz német birodalom — császári birodalom!

— Istenem — szól az ezexcellenciás asszony, és Berlin akkor birodalmi főváros lesz? És a mi jó, szerény Potsdamunk is megkapja a részét mindebből a fényből?

* Wackes az elszárazás köznépe gúnyneve.

— Kétségkívül, ezexcellenciás asszonyom. — Megfoghatatlan, tábornok úr! Ah, hogy a szegény megboldogult uram ezt meg nem érthette... olyan jó viszonyban volt Bismarck úrral... mi minden lehetett volna akkor még!

— Bizony, hamarosan megfuttjuk a versenyt — mondta a tábornok. — Ez az utálatos fickó, ez a Gambetta, úgyilátszik el van intézve — most még vasat dobálni Párisba — akkor talán mégis csak megelégedik ezek a veresnadragosok. — Aztán — hát aztán elülről kezdődik a világ — egészen elülről!

— És ezek itt? — kérdezte az ezexcellenciás asszony, szemével a helyiségben levő elszárazás tömegére mutatva. — Mi lesz ezekkel itt?

— Hát ezeket bizony zsebvégjük — nevetett az öreg lovaskatona. — Aztán elkezdünk germanizálni, de keményen ám! Ideje is már! Ez a banda örült szemtelenségeket enged meg magának. Képzelve csak el, ezexcellenciás asszonyom, már nem egyszer történt meg velem, mikor egyenruhában mentem az utcán végig, hölgyek, hölgyek, kegyelmes asszonyom! — mikor találkoztam velük, leléptek a gyalogjáróról és nagy körbe kerültek körülöm. Mintha a nadrágom piros stráfiá frissen volna mázolválva. Itt a rendőrségnek kell közbelépni, az ördög vigye el! Nahát, ez majd az önködolga lesz, tisztelt fő kormánytanácsos úr. Azt hiszem, mostanáig csak elkészülnek valahogy ezzel a társasággal?

— No, vesződségünk, az volt elég! — nevetett Lehmann úr.

— Ez bizony úgy van, tábornok úr — mondta Helén buzdogn. — nézzen csak rá szegény papára! Mikor Potsdamban elbucszott tőlünk, nem volt a fején szürke haj és ma?

(Folytatása következik.)

A HÁBORÚ NAPJAI

Julius 13. Bukovinában és a Dnyesztvöl déle változatlan helyzet mellett nincs nevezetesebb esemény. Buczaettól nyugatra és északnyugatra az ellenség újra nagy haderőt hajtott a Bothmer gróf tábornok vezénylete alatt álló szövetséges csapatok ellen támadásra. Míg a rohamoszlopok egy része már akadályaink előtt összeomlott, egy másik része állásainknak egy keskeny darabjába behatolt, de német és osztrák-magyar tartalékokkal azonnal végrehajtott ellentámadása az oroszokat újra kiűzte, úgy hogy az ellenség összes támadásai meghiúsultak. Számos oroszot fogtunk el. A Stochod mentén csapataink a Sarnyól Kovel felé vezető vasut mindkét oldalán egy támadást vertek vissza. Egyébként nincs nevezetesebb esemény. A nyugati harczterén a Sommetől északra az angoloknak sikerült Contalmainson megvetni lábukat. Az úgyütüz nagy heveséggel tovább tart. A Sommetől délre tegnap sem vezettek semmi eredményre a franciák támadásai, a melyeket Barleux mindkét oldalán, valamint Estréesnél és attól nyugatra többözer megkísérlettel; nagyon súlyos véráldozataik között legfőképpen már hatásos zárótűzünkben vissza kellett fordulniok. A Maastól keletre a tüzérségi harc még élénk volt. Az elfoglalt gyalogsági állásokat megjavítottuk. A foglyok száma 17 tiszttel és 243 főnyi legénységgel 66 tisztre és 2349 főnyi legénységre emelkedett. Az orosz harczterén a Brenta és Etsch közti harczvonalon a harci tevékenység tegnap újra élénkebb volt. A Pasiunon az oroszok egy éjszakai támadását vertük vissza. A Posina-völgyben az orosz tüzérség állandó erős támogatása mellett számos járóharc ismétlődött meg. Ezekben a harczokban egy tiszttel és 103 főnyi legénységet fogtunk el. Rendkívül heves tüzérségi előkészítés után tegnap délután erős ellenséges haderő támadta meg újra a Monte Rasta és Monte Interrotto közti területen fekvő állásainkat. Mint az előző napon, úgy ezuttal is az oroszok összes támadásai legsúlyosabb veszteségek mellett hiúsultak meg. Odább északra is teljesen eredménytelenek voltak az ellenség mindama kísérletei, hogy állásunkba behatoljon.

Julius 14. Csapataink Bukovinában — mintán a rájuk bízott feladatokat teljesítették — újra visszaverték a Moldava felső folyásától nyugatra fekvő magaslatokon lévő korábbi állásainkba. Buczaettól nyugatra és északnyugatra az oroszok tegnap folytatták támadásait. Délután két szélesen meg-
alapozott támadásukat vertük vissza. Fstefel az ellenség egy harmadik támadásával Buczaettól északnyugatra behatolt állásainkba; német és osztrák-magyar csapatok az ellenséget elkeseredett éjszakai harcban újra teljesen kiverették. A Sarnyól Kovelbe vezető vasutól északra orosz csapatok a Stochod balpartján megvetették lábukat. Késő este csapataink rajtattotték és eldrték

őket, mely alkalommal 160 oroszot fogtunk el, két gépfegyvert zsákmányoltunk. Zaresenél (a Kovel — Sarny vasutól északra) a Stochod-vonalon át előrenyomuló oroszokat ellentámadással visszavertük. A nyugati harczterén a Somme mindkét oldalán újra heves harc tört ki. A Mametz-erdősé — Longueval-szakaszon az angolok a reggel támadtak és megismételték erőfeszítéseiket a tronesi erdősé ellen, a hol tartalékaink gyors előretörése már tegnap este érzékenyen találta őket. Az első kísérleteket véresen visszavertük, most új támadások vannak folyamatban. A franciák Barleux vidékén és Estréesből nyugatra intézték tegnap hiábavaló támadásokkal az utóbbi napok számos balsikeréhez újabb csodálatot fűzték. Sem ők maguk, sem fekete barátaik nem tudtak egy tapodtat sem előbbrehaladni. A Maastól keletre a franciák visszahódítási kísérletei meg-
hiúsultak. Souville erőfő vidékén tüzéletünkkel akadályoztuk meg a támadást és Laufée erdőnél simán visszavertük azt. Az arczvonal többi részén visszavertünk számos ellenséges járórt, illetve erős felderítő csapatokat. Oulchesnál, Beaulmenál és Markirchtől nyugatra német járórtok foglyokat szállítottak be. Az orosz harczterén a Brenta és Etsch közti harczvonalon az élénk harci tevékenység tart. Erős tüzérségi tüzélet után több helyen nagyon jelentékeny orosz haderőt ismételt támadásokat intéztek a Cima Dieci és Monte Rasta közti védelmi szakaszunk ellen. Szívós harcok folytak a Monte Rastától északra, a hol az ellenség tíz rohamot kísérelt meg. Csapataink valamennyi támadást az ellenségnek legsúlyosabb veszteségei mellett verték vissza és összes állásainkat megvédték. A Posina-völgytől északra fekvő vonalaink heves tüzérségi tűz alatt álltak. A Posubión az ellenség egy éjszakai támadását vertük vissza.

Julius 15. A Moldavától délnyugatra orosz csapatokat, a melyek állásaink ellen előre merészkedtek, szétgrasztottunk. Jabloniczánál, Zabiétől délkeletre, eredményes portyázásban 200 oroszot fogtunk el. Delatynnál fókuszódott a harci tevékenység. Az ellenség előcsapatjai behatoltak a városba, de a város déli szélére vetették vissza. Az oroszoknak Delatyntól délnyugatra megkísérelt támadása tüztünkben összeomlott. Egyébként északkeleten nincs újabb esemény. Orosz csapatok, az melyek Lennevadennél (Friedrichstadtól északnyugatra) megkísérleték az átkelést a Dünán, visszavertünk. Skrobava vidékén támadással visszafoglaltuk az első védelmi vonalnak azokat a részeit, a melyeket az ellenség az első roham, vagyis a július 3-ára virradó reggel óta még tartott és ez alkalommal 11 tiszttel és több mint 1500 főnyi legénységet fogtunk el. A nyugati harczterén az első véres visszaverések után folytatott angol támadások a Sommetől északra súlyos harcokhoz vezettek. Posières és Longueval között sikerült az ellenségnek itt összevonnal erőivel legsúlyosabb veszteségei ellenére vonalainkba behatolni és némi tért is nyerni, valamint a tronesi erdőséskében lábát megvetni. A lökést felfogtuk. A harcot ma folytatjuk. A Sommetől délre nem volt gyalogsági tevékenység. A többi arczvonalról, eltekintve Armentièresből délkeletre, Aneres — Neuville környékén és Arrastól északkeletre kisebb angol csapatok eredménytelen vállalkozásaitól, nincsen lényeges jelenteni való. Az orosz harczterén a tegnapi nap a Brenta és az Etsch közti harczvonalon is sokkal csendesebben telt el. A harci tevékenység általában tüzérségi tüzélsére szorítkozott. Az ellenségnek a Posina-völgytől északra lévő állásaink elleni elszigetelt előretöréseit és a Borcola-szoros elleni nagyobb támadását visszavertük.

Julius 16. Bukovinában az ellenség tegnap új-
ból támadást intézett a Capul-magaslaton és a luczinai ménésnél lévő állásaink ellen. Kézitusában visszavertük. A Jabloniczánál ejtett foglyaink száma 8 tisztre és 816 főnyi legénységre emelkedett. Novo-Pocsajev területén az oroszoknak elő-
örseink ellen intézett éjjeli előretörése meghiúsult. Lucktól délnyugatra ismét erősebb harcok foly-
nak. Torczyntól nyugatra csapataink heves tüzérségi előkészítés után elentűn intézett orosz tá-
madást visszavertek. Orosz ellentámadások azok ellen a vonalak ellen, a melyeket Skrobava vidékén visszafoglaltunk, eredménytelenek maradtak. Hat tiszttel és 114 főnyi legénységet jutott kezünkre. A nyugati harczterén a Somme mindkét oldalán erős tüzérségi tevékenység. A délután folyamán az Ovilers — Bazentin Le Petit szakaszon négy erős angol támadás vonalaink előtt egytől-
egytt épp úgy összeomlott, mint egy délelőtti tá-
madás Bazentintől keletre. A Sommetől délre este élénk ütközet fejlődött ki Biaches mellett és attól délre. A falu egy részét újból megszállottuk. Több mint 100 foglyot ejtettünk. Barleux mellett és Estrées vidékén, valamint attól nyugatra a franciák támadásokat az ellenség nagy veszteségei mellett visszavertük, még pedig az utóbbiakat már zárótűzletünkkel. A Maastól keletre a fran-

ciák délután nagy erőkel támadtak a Froide Terre-magaslat és Fleury ellen. Semmi eredményt sem értek el. Este megismételt rohamuk alkal-
mával Thiaumont-erdtől délnyugatra benyomul-
tak legelőli lévő állásunk kis részeibe, a melyekért még folyik a harc. Az arczvonal egyéb részén Oulhes — Craonnelétől északra visszavertünk ellen-
eséges járórtvállalkozásokat, közöttük nagyobb csapatok támadását is. Chillytől északra egy német járórt 24 franciát és egy gépfegyvert szállított be. Loostól nyugatra gyalogságunk előtt egy ellen-
eséges repülőgépet, a mely akadályunkba lezu-
hant. Az orosz harczterén a Borcola-szoros területén lévő állásaink az orosz nehéz tüzérség tartós tüzélsére alatt állottak. Ellenséges repülőek eredménytelenül bombázták Vilgerouthot. A Tofana területén az oroszoknak ismételt támadásai össze-
omlottak.

Julius 17. Bukovinában a Moldavától délre és délnyugatra lévő állásaink ellen, úgy mint a múlt napokban ismételen is, eredménytelenül támadtak az oroszok. Az ellenség súlyos veszteségeket szenvedett. A Priszlop-nyeregűl északra fekvő erős területen mindkét fél részéről felderítő csapatok és portyázó különítmények léptek harczba. Zabiénel és Tartarovnál orosz előretöréseket visszautasítottunk. Burkanovtől északkeletre előörseink meg-
hiúsították az ellenségnek azt a kísérletét, hogy árkaik állásainkhoz közelebb hozza. Lucktól délnyugatra az oroszok telerűl támadtak. Arcz-
vonalunknak Szklin melletti része a Gorochovtól keletre levő területre tért ki. A Lucktól délre harc-
ok szövetséges csapatok ezután, miközben mo-
dulatukat német zászlóaljoknak a nyugati oldal ellen intézett ellentámadása fedezte, az ellenség részéről való megzavarás nélkül az alsó Lipa mögé vonattak vissza. Torczyntól nyugatra az oroszok egy éjjeli támadását visszavertük. Rigától nyugatra és délre, valamint a Duna-arczvonalon fokozott tüzélsére orosz vállalkozások bevezetőjével szolgált. Katarinenhof mellett, Rigától délre, nagyobb ellenséges erőfő támadtak. Itt élénk harc fejlődött ki. Lucktól délnyugatra a német ellenlökés az ellenség támadását megállította. A csapatokat azután a védelmi vonal megrövidítése céljából az ellenség részéről való megzavarás nélkül a Lipa mögé vezették vissza. Más helyeken az oroszokat teljesen visszavertük. A nyugati harczterén a tenger és az Anzer-patak között az angolok tüzélsük hevesé-
gét több helyen nagyobb mértékben fokozták. A Somme-területen a tüzérség tevékenysége mind-
két részről továbbra is igen jelentékeny volt. Ellen-
ségers részlettámadások következtek, a melyeknek

ciák délután nagy erőkel támadtak a Froide Terre-magaslat és Fleury ellen. Semmi eredményt sem értek el. Este megismételt rohamuk alkal-
mával Thiaumont-erdtől délnyugatra benyomul-
tak legelőli lévő állásunk kis részeibe, a melyekért még folyik a harc. Az arczvonal egyéb részén Oulhes — Craonnelétől északra visszavertünk ellen-
eséges járórtvállalkozásokat, közöttük nagyobb csapatok támadását is. Chillytől északra egy német járórt 24 franciát és egy gépfegyvert szállított be. Loostól nyugatra gyalogságunk előtt egy ellen-
eséges repülőgépet, a mely akadályunkba lezu-
hant. Az orosz harczterén a Borcola-szoros területén lévő állásaink az orosz nehéz tüzérség tartós tüzélsére alatt állottak. Ellenséges repülőek eredménytelenül bombázták Vilgerouthot. A Tofana területén az oroszoknak ismételt támadásai össze-
omlottak.

Julius 17. Bukovinában a Moldavától délre és délnyugatra lévő állásaink ellen, úgy mint a múlt napokban ismételen is, eredménytelenül támadtak az oroszok. Az ellenség súlyos veszteségeket szenvedett. A Priszlop-nyeregűl északra fekvő erős területen mindkét fél részéről felderítő csapatok és portyázó különítmények léptek harczba. Zabiénel és Tartarovnál orosz előretöréseket visszautasítottunk. Burkanovtől északkeletre előörseink meg-
hiúsították az ellenségnek azt a kísérletét, hogy árkaik állásainkhoz közelebb hozza. Lucktól délnyugatra az oroszok telerűl támadtak. Arcz-
vonalunknak Szklin melletti része a Gorochovtól keletre levő területre tért ki. A Lucktól délre harc-
ok szövetséges csapatok ezután, miközben mo-
dulatukat német zászlóaljoknak a nyugati oldal ellen intézett ellentámadása fedezte, az ellenség részéről való megzavarás nélkül az alsó Lipa mögé vonattak vissza. Torczyntól nyugatra az oroszok egy éjjeli támadását visszavertük. Rigától nyugatra és délre, valamint a Duna-arczvonalon fokozott tüzélsére orosz vállalkozások bevezetőjével szolgált. Katarinenhof mellett, Rigától délre, nagyobb ellenséges erőfő támadtak. Itt élénk harc fejlődött ki. Lucktól délnyugatra a német ellenlökés az ellenség támadását megállította. A csapatokat azután a védelmi vonal megrövidítése céljából az ellenség részéről való megzavarás nélkül a Lipa mögé vezették vissza. Más helyeken az oroszokat teljesen visszavertük. A nyugati harczterén a tenger és az Anzer-patak között az angolok tüzélsük hevesé-
gét több helyen nagyobb mértékben fokozták. A Somme-területen a tüzérség tevékenysége mind-
két részről továbbra is igen jelentékeny volt. Ellen-
ségers részlettámadások következtek, a melyeknek

folyamán az angolok tovább nyomultak Ovilersbe és a melyek Biachesből délre élénk harcokba vezettek, de egyébként már zárótűzünkben meg-
hiúsultak, vagy abban teljes kifejedésre sem jut-
tattak. A Biaches körüli harcokban ejtett foglyok száma 4 tisztre és 366 főnyi legénységre emelke-
dett. A Maastól keletre a franciák július 15-én kezdett nagyobb támadásokat ma reggelig foly-
tatták. Sikereket az ellenség a véres viaskodásban nem ért el. Sőt néhány helyen tért vesztett. Az arczvonal többi részén nem volt jelentősebb esemény. Oulchestől északra a franciák egy ro-
bantáshoz csatlakozó előretörését visszavertük. Mi jó eredménytől robbantottunk a Combrés-magas-
laton. Egy német járórt Lanfroicourtнал (Lotha-
ringia) néhány foglyot szállított be. Az orosz harcz-
terén az ellenség tüzérségi tűze a Borcola-szoros közepében lévő állásaink ellen még tart. Az ehhez csatlakozó szakaszban az Astach-völgyig a tüzérségi harc igen élénk. A Dolomit-arczvonalon a Pellegrino-völgytől északra, a Marmolata területén, a karintiai harczvonalon a Seebach- és a Raibl-szakaszon állásaink igen heves tüzérségi tűz alatt állottak. Olasz gyalogsági csapatok, a melyek a Seebach-völgyben előnyomultak, visszavertünk.

Julius 18. Bukovinában és a Priszlop-nyeregűl északra fekvő területen a tegnapi nap nevezetesebb esemény nélkül telt el. Zabiénel és Tartarovnál az oroszok előretölt állásainkat visszazsorították. Főállásunk ellen intézett támadásai az ellenség nagy veszteségei mellett meghiúsultak. Radziwoliwtól északra és Lucktól délnyugatra is visszavertük az ellenség előtöréseit. Az oroszok Rigától délre és délkeletre folytatják erős támadásait, a melyek állásaink előtt véresen omlanak össze, ott pedig, a hol egészen árkaikba jutnak, ellentámadásainkkal verjük vissza azokat. Az oroszok támadását Lucktól nyugatra és délnyugatra könnyűszerrel visszavertük. A nyugati harczterén az arczvonal északi részén akadályaink előtt számos helyen visszavertük az ellenséges járórtok. Egyik járórtunk Vermeléstől keletre az angolok árkaiban egy tiszttel, négy altiszttel és tizenegy főnyi legénységet elfogott. A Somme mindkét oldalán ellenségeink tüzérségi előkészíté-
sre használták fel a napot. Azokat az erős tá-
madásokat, a melyek este és éjjel Pozieres és az attól keletre lévő állás ellen, Biaches, Maissonette, Barleux és Soyecourt ellen irányultak, az ellenség súlyos veszteségei mellett mindenütt meg-
hiúsítottuk. A Maas-területén időnként élénk tüzélsére és kisebb kézigránátharcok. Az orosz harczterén

az Ortler-területen visszavertük az ellenség egy támadását a Thurwieser-hágó ellen. Riva városra, a Borcola-szoros és az Astach-völgy közti arcz-
vonalunk, valamint egyes szakaszok a Dolomito-
kban, élénkebb ágyútűz alatt állottak. A karintiai arczvonalon az ágyúhároz a Fella- és a Raibler-szakaszon tovább tart. Éjjel Malbörghet is lőtte az orosz tüzérség. A Prattengrabenben (Pon-
tebbától északnyugatra) este erős csatazaj volt hallható. Részünkről ott nem álltak csapatok harcz-
ban. Az Isonzo-harczvonalon az ellenséges tüzérség különösen a görzi hidtő ellen, élénkebb tevékenységet fejtett ki.

Julius 19. Moldavától délnyugatra ismét visszavertünk néhány orosz előretörést. Jablonice és Zabis hegy- és erdő vidékén a harc számos el-
szigetelt küzdelemre oszlott. Delatyntól délnyugatra csapataink orosz csapatokat, melyek a Proth nyugati partjára nyomultak elő, a folyót át visszazúzták. miközben 300 foglyot ejtettek és 2 géppuskát zsákmányoltak. Odább északra semmi lényeges esemény nem történt. Rigától délre és délkeletre az oroszoknak erőfősekkel ismételt támadásai vitéz eredeink ellenállásán, az ellenség legsúlyosabb veszteségei mellett megtörték. Az ellenség részben élénkebb tüzélsétevékenységet fejtett ki. különösen Stochod mellett, valamint Lucktól nyugatra és délnyugatra. A Somme területén tegnap este Longueval falut és az ezzel kelet felé határos belleuillei erdőt a magdeburgi 26. számú gyalog-
ezred és az altenburgi ezred kemény harcban ismét elragadta az angoloktól, a kik nagy, véres veszteségekben felül foglyokban 8 tiszttel és 280 főnyi legénységet vesztek és jelentékeny számú gépfegyvert hagytak kezünkben. Az Ovilersből északra lévő állásaink, valamint Pozieres déli széle ellen intézett ellenséges támadások, a melyeket már zárótűzünkkel elfojtottunk, seholsem jártak a leg-
csekélyebb eredményre sem. A Sommetől délre francia részlettámadások Barleuxtól északra Eloy-
nál meghiúsultak. Más pontokon nem jutottak túl a kezdeten. A Maastól jobbra az ellenség folytatta hiábavaló erőlködéseit a Froide Terren lévő vonalaink ellen. Ban de Saptól északra egy német járórtvállalkozás sikeres volt. Az orosz harczterén az oroszok ismételt heves tüzérségi előkészítés után állásainkat a Borcola-szorstól délkeletre háromszor nagy erőkel támadták. Ezeket a támadásokat kézigránátokkal, gépfegyvertűzrel és lövedékekkel véresen visszavertük. A karintiai arczvonalon az élénk ágyútűz, a Fella- és a Raibler-szakaszon tovább tart. Alpini csapatok éjjeli támadásai a Mittagkofel területén macacs küzdelem után

LOHR MÁRIA
(KRONFUSZ)
A főváros első és legrégibb szalposztató, gyógyító és kelmefestő gyári intézete. Telefon: József 2-37.
Fiók: II. Fő-
27. IV. Eski-
Kecskeméti-
V. Harmad-
VI. Teréz-kör-
Andrássy-
VIII. Jászai-
GYÁR és FÜZLET:
VII., Baross-u. 85.

ÚJ KÖNYV!
Magyar katonatisztek hőstetteit örökíti meg

A MI HŐSEINK
Tisztjeink hőstettei a világháborúban
WOINOVICH EMIL
Közreműködtek: REICH ÁRPÁD, BENEDEK ELEK és BENEDEK MARCELL
Képmellékletekkel
Ára kötve 6 korona
A Franklin-Társulat kiadása
Kapható minden könyvkereskedésben

ÓRAK
kiváló pontossággal szabályos 10 évi jóállás mellett.
ÉKSZEREK
dívatos és találos kivitelben.
EVŐSZERKÖZÖR
antim és alpacaneművel.
EZÜSTNEMŰEK
és
DISZTÁRGYAK
szigorúan szabott jutányos árakon kész-
pézt és előnyös részletfizetést fel-
tétel nélkül bosszereshetők.
BRAUSWETTER JÁNOS
CHRONOMETRÉK és MŰHÁSNÁL
Alapítványt Számos il-
1897-ben. **SZEGED.**
Több ezer elismerő levél. Legújabb
díszes nagy köpés árjegyzék
Ingyen és bérmentve küld

Amputált Ön?
Keleti-féle mű-
lábak, műkezek,
járó- és támasz-
gépek a legjob-
bak a világon.
Elegáns, könnyű
járás! Több évi
jótállás, a legol-
csóbb gyári árak!
FONTOS!
Igen idősekről!
Villamos gyógy-
készülékek beteg-
ápoláshoz, köz-
vény, csusz, bna-
ság stb. ellen.
Négy rakitár minden betegápoláshoz tartozó gummiárkában.
Betegtőlakocsi amputáltak és rokkantak részére,
gazdag választékban.
Legújabb képes árjegyzékét ingyen és bérmentve küld
KELETI J. Budapest, IV. ker.,
Koronaherczeg-u. 17.

LISZKA VIZ
Kapható:
Török József
gyógyszertára,
Budapest, VI.,
Király-utca 12.
sz. és Csillag-
gyógyszertár,
Nagyvárad.
szeplő ellen
a legbiztosabban ható szer.
Ára 2 korona.

Női Felső Kereskedelmi Iskola
POZONYBAN.
Érettségi vizsgálat. Álláskör. Internátus.
Érettségi kívánatra küld az igazgatólag.

Gyermekeknek
legbiztosabb szer váltó-
lási, hideglelés és sza-
márhőgöges ellen a ma-
gannyal jutalmazott
Rosznyay világhírű
**Chinin-
czukorkája**
és
**Chinin-
csokoládéja**
Nem keserű és így gyer-
meknek szívesen veszik.
Milténiumi nagy érem-
mel kitüntetve és törvé-
nyesen védve. A valdói
kézímény csomagoló-
pápirosán Rosznyay M.
névalírása látható. 1
drt ár 12 fill. 25 drt
egy dobozban 3 korona.
Kapható minden gyógyszerar-
ban. — Készíti a felfaláló:
Rosznyay Mátás gyógyszer.
Aradon, Szabadság-tér 8. szám.

A Kultúra és Tudomány

minden kötete a modern gondolkodás kiváló terméke.

1. Széchenyi eszmevilága. I. Gaal János, Beöthy Zoltán, Prohászka Ottokár, Kenessey Béla, gróf Vay Gáborné, gróf Andrássy Gyula tanulmányai. Kötve K 1.60
2. A szikratáviró. A Slaby tanárnak a német császár előtt tartott felolvasásai után átdolgozta Kreuzer Géza mérnök. Kötve K 1.20
- 3-4. A természettudomány fejlődésének története. Két kötet. Irta Wilhelm Bölsche, ford. Schöppfm Aladár. Kötve K 2.40
5. Kant-Breviarium. Kant világnézete és életfelfogása. A művelt ember számára, Kant irataiból összeállította dr. Gross Félix, ford. dr. Polgár Gyula. Kötve K 1.60
6. Az emberiség jövője. Irta Heinrich Lohzky, fordította Schöppfm Aladár. Kötve K 1.20
7. A vagyon tudománya. Irta I. A. Hobson, fordította dr. Sidó Zoltán. Kötve K 2.—
8. A szociológia vázlata. Irta G. Palante, ford. dr. Mikos Lajos. Kötve K 1.60
9. A tömegek lélektana. Irta Le Bon, ford. Balla Antal. Kötve K 2.—
10. Rodin beszélgetései a művészetéről. Összegejtötte Paul Gsell, ford. Farkas Zoltán. Kötve K 1.20
11. Henri Bergson filozófiája. Irta René Gillouin, ford. Farkas Zoltán. Kötve K 1.20
12. Széchenyi eszmevilága. II. kötet. Apáthy István, Imre Sándor, Pauler Akos, Zsilinszky Mihály, Márki Sándor, Gaal Jenő tanulmányai. Kötve K 1.60
13. A francia irodalom főirányai. Irta G. L. Strachey, angolból ford. Schöppfm Aladár. Kötve K 1.60
14. A világegyetem élete. Irta Svanne Arrhenius, fordította Polgár Gyula. Kötve K 2.—
15. Az ember helye a természetben. Irta Lenboscik Mihály dr. Kötve K 1.60
16. Az élet értelme és értéke. Irta Rudolf von Eucken, ford. Schöppfm Aladár. Kötve K 2.—
17. A gondolatszabadság története. Irta J. B. Bury, ford. Balog Gábor. Kötve K 2.—

Megrendelhetők:

LAMPEL R. könyvkereskedése (WODIANER F. és FIAI) R.-T.-nál
Budapest, VI., Andrássy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

Most jelent meg!

KOLLÁNYI BOLDIZSÁR VÉRFOLOTOK

Énekszó a fürgetegben

1914—1916

Ára 4 korona

Megrendelhető:
LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál
Budapest, VI., Andrássy-út 21.
és minden könyvárusnál

Érdekes ujdonság!

A mai magyar művészet Képzőművészeti anthológia

Szerkeszti: Előszóval ellátta:
GYÖNGYÖSY NÁNDOR PAKAI GYULA

Cikkeit írták:

GR. ANDRÁSSY GYULA, MAGYAR ELEK,
BÁLINT LAJOS, MALONYAY DEZSŐ,
GYÖNGYÖSY NÁNDOR, RÓZSA MIKLÓS,
LYKA KÁROLY, SZABLYA JÁNOS.

A kötetet több mint 150 szép kép díszíti.

Ára 6 korona.

Megrendelhető:
LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál
Budapest, VI., Andrássy-út 21.
és minden könyvárusnál.

Költözéskor nélkülözhetetlen a lakásbérleti szabályok ismerete!

LAKÁSBÉRLETI SZABÁLYOK

Összegejtötte és magyarázta
Dr. PONGRÁCZ JENŐ
budapesti ügyvéd.

Tartalmazza Budapest-székesfőváros lakásbérleti szabályrendeletének hiteles szövegét és magyarázatát. Illeték szabályokat. A kapuzárás, víz- és gázszabályokat. Teljes joggyakorlatot stb., stb.

Harmadik teljeseen átdolgozott kiadás.

Mindenütt kapható. Ára kötve 3 K 20 fillér.

Megjelent a Magyar Törvények, Franklin-Társulat zsebkijáadásának gyűjteményében.

Kapható:
LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) R.-T.-nál,
Budapest, VI. ker., Andrássy-út 21. szám
és minden könyvkereskedésben.

AZ AÉRO

A repüléssel és léghajózással foglalkozó egyedüli magyar hivatalos folyóirat.

Minden számában érdekes és eredeti fényképfelvételeket közöl. A léghajózás eseményeiről, fejlődéséről és céljairól kitűnő és könnyen érthető népszerű cikkek tartalmaz.

Különösen figyelemre méltók a léghajózás és repülés hadi alkalmazásáról írott közleményei, valamint az ifjuság számára külön fenntartott kisrepülőgép (modell) rovata.

Mutatványszámokat a kiadóhivatal szívesen küld
Budapest, I. ker., Rerek-utca 46. sz.

RENDELÉSNEK SZIVESKEDJÉK LAPUNKRA HIVATKOZNI

31. SZ. 1916. (63. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, JULIUS 30.

Szerkesztési iroda: IV. Várnagy-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési
feltételek:

Egészévre — 80 korona.
Félévre — 40 korona.
Negyedévre — 20 korona.

A 'Világkrónika'-val
negyedévenként 1 koronával
több.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meghatározott viteldj is csatolandó.

NAPPALI PIHENO OSLAVIÁNÁL.